

Keresztesi Judit

PROBLÉMA- MEGOLDÁS

**KÖRNYEZETTUDATOS
FENEGYEREKEKNEK**

Irodalomjegyzék

Archie Duncanson: Ecology Begins at Home – Using the Power of Choice <http://www.alternativ.nu/users/ecologybeginsathome/>

Szennyezett borok és gyümölcsök Kukabúvár 2008 tavasz, XIV. évfolyam 1. szám

Hungarians are from the Mars

George Marx

Department of Atomic Physics, Eötvös University, Budapest

<http://www.mek.iif.hu/kiallit/tudtor/tudos1/martians.html>

Tree Hugger

www.treehugger.com

Hundertwasser's Architecture: Building for Nature and Humankind (Jumbo Series)

Szerzők: Angelika Muthesius, Friedensreich Hundertwasser - Kiadó: Benedikt Taschen Verlag (June 1, 1999)

Élelmiszeradalékokról elfogultság nélkül Dr. Gunda Tamás http://web.interware.hu/frenzy/E_anyagok/e_anyagok.html

E-számok

<http://www.kfki.hu/~cheminfo/hun/eloado/tan/eszam.html>

Veszélyes anyagok veszélyes készítmények hatása időskorban (az időskor toxikológiája)

Összeállította: Dr. Bordás Imre

<http://www.okbi.hu/kiadv/idoskortox.swf>

Ökoszolgálat: Mosás

http://www.okoszolgalat.hu/zold_praktikak/mosas

Michelle Brand's Unique Petal Power

Fabulously green 2007. Május 23.

<http://fabgreen.com/2007/05/23/michelle-brands-petal-power/>

Plastic Garden

Visual Artist Lea Turto

<http://www.environmentalart.net/turto/garden.htm>

This Into That

<http://www.thisintothat.com/secondeditions.html>

Joe Pogan: assemblage sculpture animals

Haute*Nature Thursday, October 18, 2007

<http://hautenature.blogspot.com/2007/10/joe-pogan-assemblage-sculpture-animals.html>

Zóna Magazin: Hegyeshalomtól Debrecenig érne a kidobott étel

<http://zona.hu/article/540/hegyeshalomtol-debrecenig-erne-a-kidobott-etel.html>

School Food Trust

<http://www.schoolfoodtrust.org.uk/index.asp>

Coolpolitika.hu: Szomjaznak a barcelonaiak – hajón érkezik az ivóvíz

2008. május 14.

http://www.coolpolitika.hu/szomjaznak_a_barcelonaiak_-_hajon_erkezik_az_ivoviz

Origo.hu: Súlyos vízhiány fenyeget Barcelonában

2008. május 14.

<http://www.origo.hu/utazas/20080417-sulyos-vizhiany-fenyeget-barcelonaban.html>

The Times of India: US eats 5 times more than India per capital

2008 May

http://timesofindia.indiatimes.com/US_eats_5_times_more_than_India_per_capita/articleshow/3008449.cms

Központi Statisztikai Hivatal: Háztartási-Statistikai Közlemények 2005. I. félév

<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/idoszaki/haztart/haztart0506.pdf>

Environmental Protection Agency, USA

www.epa.gov

Worldwatch Institute

www.worldwatch.org

Friends of the Earth

www.foe.org.uk

Magyar Geotermális Egyesület

(M G T E)

Hévízkészleteink és idegenforgalmi-balneológiai hasznosításuk

Dr. LORBERER ÁRPÁD tud. főmunkatárs

VITUKI Rt. Hidrológiai Intézete, 1095 Budapest, Kvassay Jenő út 1.

http://www.mgte.hu/04szakmai_anyagok/balneo.htm

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium: Felszín alatti vizeink

<http://www.kvvm.hu/szakmai/karmentes/kiadvanyok/fav/favm/favmo2.htm>

Tartalomjegyzék

1. A szabad akarat hatalma4. oldal

 2. Miért utálják a magyarok annyira, ha valaki a „bezzeg a nyugat-európaiak” szófordulatot használja társaságukban?.....15. oldal

 3. „A buddhizmus nem arról szól, hogy mindenki törődjön a maga dolgával”
.....21. oldal

 4. „Akkor tehát a négyes pont: viláгурalom öt éven belül...”26. oldal

 5. Emberkísérlet numero egy
.....35. oldal

 6. Mit tehet, ha hirtelen üti fel fejét a környezettudatosság utáni vágy és ön azonnali akcióra szánja magát, azonnal?.....45. oldal

 7. Tavaly karácsonyra egy szónoki emelvényt kaptam49. oldal

 8. Ez hát a megoldás?51. oldal

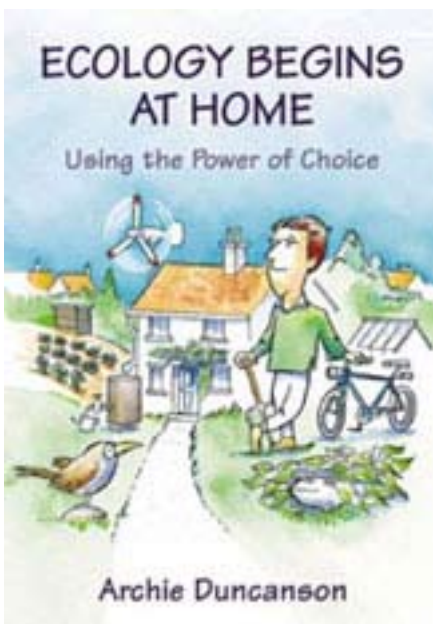
 9. Embervédelem.....52. oldal

 10. Utószó (biztatásul) 54. oldal
-

1

A szabad akarat hatalma

„A szabad akarat és az egyéni felelősség létezésében az a legidegesítőbb, hogy csak nagy nehezen tudom felkutatni az egyént, akit az engem körülvevő problémák kialakulásáért okolhatok. Amikor meg végre előkerül, ábrázata éppen olyan, mint azé ott a fényképen a jogosítványomban..” (P. J. O’Rourke)

Az ökológia otthon kezdődik

Néhány hete olvastam egy e-bookot a környezetvédelemről. Ez volt a címe: „Az ökológia otthon kezdődik.” Archie Duncanson írta, aki Los Angeles vonzáskörzetében lakik, a városba jár dolgozni és egy napon elhatározta, hogy tesz valamit a környezetszennyezés ellen. Archie nagyon okosan, a lépésről-lépésre való taktikát követve kívánta átalakítani életét, mindig csak egyetlen változtatást tűzött ki célul és nem is kezdett más feladat megvalósításába egészen addig, amíg az előzőt eredményesen meg nem oldotta.

Archie Duncanson négy év leforgása alatt egy teljesen átlagos, autózó, hamburgeren és gyorsfagyasztott pizzán élő, tévéző, újságolvasó, mobilozó amerikai állampolgárból környezetvédelem-megszállottá változott.

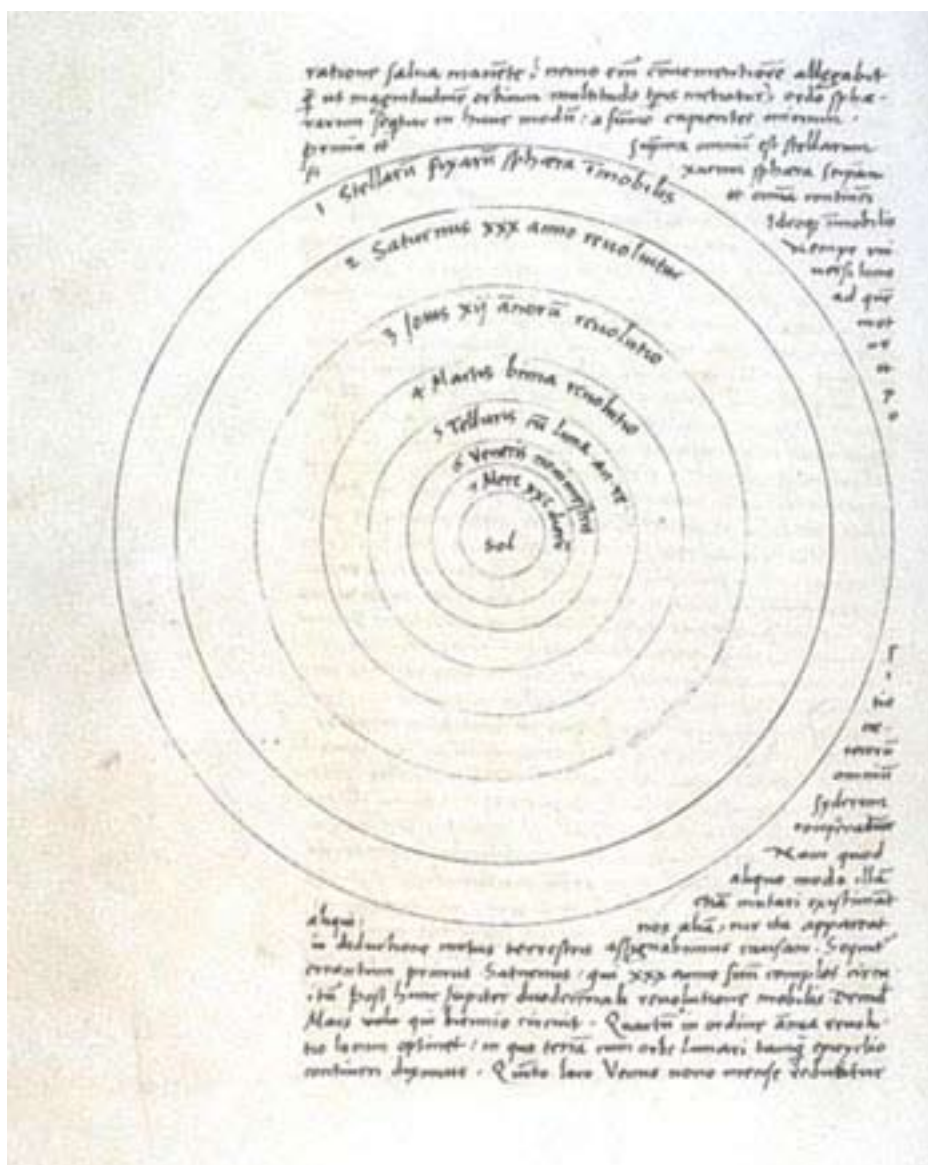
A mai napig újabb és újabb célokat tűz ki maga elé, amelyek elérésével tovább csökkentheti a Föld energiatarlékainak pazarlását. Ennek okán dezodor helyett szódabikarbónát szór a bőrére, citromos ecetes vízzel megmosott haját sörrel formázza és vizeletet masszíroz a fejbőrébe, korpásodás ellen.

Ennek az emberiségnek vissza kellene menni a középkorba, gondolja Archie. Ennek az Archie-nak el kellene menni a fenébe, gondolja az emberiség.

A szívem azt súgja, hogy a vitában Duncansonnak van igaza. Valószínűleg nekünk, többieknek is az ő radikális intézkedéseit kellene bevezetnünk, és akkor elindulna a világ a gyógyulás útján. De Archie gondolkodása pillanatnyilag megelőzi korát és mint a történelem minden úttörőjét, kortársai őt is komplett örültnek tartják.

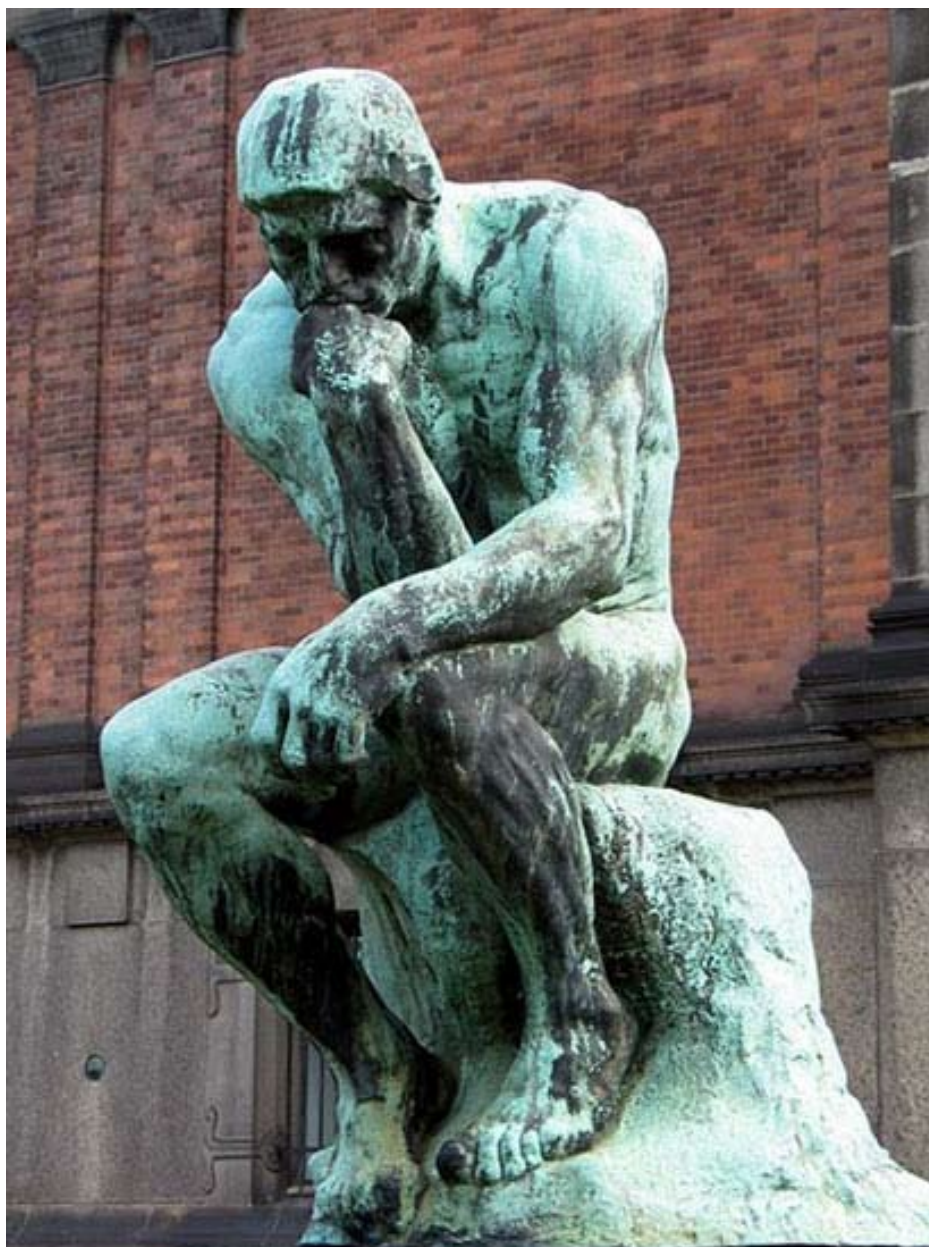
Archie Duncanson nem sokat törődik azzal, hogy hogyan vélekedik a közvélemény róla és elméletéről.

Kopernikusz
 – s később Galilei –
 szerint a Föld forog
 a Nap körül
 és nem fordítva.
 Két tökjej.

Nem fenyegeti máglyahalál, így nyugodtan gondolkodhat másként, mint a többiek. Duncanson tervszerűen dolgozik. Információt gyűjt környezetéről, méri, hogy mennyi vizet használ a tisztálkodáshoz, tudatosan szorítja lejjebb és lejjebb a háztartásában keletkező kommunális szemét mennyiségét, számolja, hogy hány kilométert tesz meg autóval, ehhez hány deciliter benzint kell tankolnia és kikalkulálja, hogy milyen mértékben szennyezi az így keletkezett égéstermék a levegőt.

Duncanson tudja, hogy mit csinál. Tisztában van azzal, hogy saját szokásainak megváltoztatása milyen hatással lesz környezetére. Ez az ember, miután megismerte lehetőségeit, szabad akaratából úgy döntött, hogy mindent megtesz, ami emberileg lehetséges, a megújulni nem képes energiaforrások megóvásáért és a klímaváltozás megelőzéséért. De Archie négy éve kezdett hozzá a világ megmentéséhez, komótosan újabb és újabb környezetvédelmi szabályokat épített be életébe, így természetes, hogy nekünk, akik jóformán még bele sem fogtunk saját környezettudatos életünk kialakításába, rémisztőnek tűnik, amit művel.

„Ha el akarsz érni valamit, szükséged lesz az eszedre. Tudnod kell, hogy mit csinálsz. Ez valódi hatalom.” Ayn Rand

Az eszemet életemben először 18 évesen, egy vita hevében kellett használnom. Mire megfogalmaztam egy mondatot, könnybe lábadt a szemem. A fiú, akivel beszélgettem azt hitte, hogy azért, mert nem tűröm az ellenvéleményt. Pedig csak az elmémmel folytattam küzdelmet, hogy felejtene el, amit másoktól tanult, s hagyná mondanom, amit valóban én gondolok.

A környezettudatos élethez vezető első lépés nem az, hogy az utcákra kidobált konténerek néma felszólítására holnaptól szelektíven válogatjuk a háztartási szemetet. Nem is az, hogy a soroksári Auchan parkolójában egy kempingbringás aktivista ordibálására ott helyben abbahagyjuk az autózást.

Próbált valaha egy hosszú évek alatt rögzült rossz szokásán változtatni? Tételezzük fel, hogy káromkodott vagy folyton dobolt a lábával vagy ropogtatta az ujjait vagy csikorogatta a fogát vagy nyerítve nevetett vagy szürcsölte a levest. Aztán önre szóltak vagy egyszerűen csak horkantáson kapta magát és elhatározta, hogy nem engedi ki többé ezt a hangot

a torkán. Másnapra elmúlt? Mintha soha nem is rőfögött volna kacagás közben? Ennyi az egész? Elhatározzuk és a rossz szokás volt, nincs, hova lett? Vagy ezen egyetlen nemkívánatos hang leküzdéséhez hónapokon keresztül, újra és újra tetten kellett érnie önmagát, később pedig ki kellett lesnie a pillanatot, amely megelőzi a horkanást, hogy ott minden erejével megakadályozza annak kibuggyanását?

A változás nem áll be varázsütésre. Tovább megyek: elhatározásra sem. E körülményt súlyosbítja, hogy a környezettudatos élet bevezetéséhez nem ujjropogtatásról, grimaszolásról vagy egy illetlen szókapcsolat kimondásáról kell leszoktatni az emberiséget. Kicsit több, mint száz évvel ezelőtt rászabadult a bolygóra a robbanómotor, az elektromos áram, a vegyipar és az élelmiszeripar. Akkoriban senki sem sejtette, hogy nemcsak az ópium okoz függőséget, hanem az elektronika, a televízió, a mobiltelefon, az autózás, a kozmetikumok, a mosópor, a fagyalt és a mirelitderelye is. A fogyasztók többet vásárolnak tényleges szükségleteiknél szinte mindenből. Hányszor többet? Ha szabad tippelnem; negyvenszer. De ebben a témában nincsenek könnyen kutatható adatok. Értetően a túlfogyasztásban érdekelt vállalatok ellentartanak azoknak, akik megpróbálják felmérni és számokban kifejezni, hogy mennyivel kellene kevesebb motoros nyalókat, kanál végű szívószálat, gyógyszert, kemikáliát és újrahasznosíthatatlan műanyagba csomagolt élelmiszert a piacra dobni.

A Hulladék Munkaszövetség megalapította a Fölösleges Áruk Fórumát. A fórum toplistáján olyan világsztárok szerepelnek, mint a gőzölős mobil-kihangosító, a popcorn-villa vagy a kutyababakocsi.

A környezettudatos élet kialakítása felé vezető út véleményem szerint azzal kezdődik, hogy az ember megismerkedik önmagával. Belenéz a tükörbe, belenéz a hűtőszekrénybe, megvizsgálja az ott lévő élelmiszereket, közelebbről szemügyre veszi takarítási, tisztálkodási szokásait, beazonosítja a kozmetikai és háztartási vegyszereket, amelyeket használ és megszámlolja a pénzt, amelyet a múlt hónapban benzinre költött.

Nem akarnám túlértékelni e lépés jelentőségét, itt mindösszesen arról van szó, hogy az ember a környezettudatos élet felé vezető út első szakaszában a saját portája előtt kezd sepregetni. Ebből az az óriási haszna származik, hogy végre alaposan megismerkedik saját portájának elejével.

„*Tudom*, hogy most fölöslegesen folytatom a vizet. *Tudom*, hogy átmehtnék Feriékhez gyalog is, de inkább kocsiba ülök. *Tudom*, hogy van otthon negyven pár, de ezt akkor is megveszem. *Tudom*, hogy a héten ez a negyedik piros körömlakk, de egyszer élünk. *Tudom*, hogy csak kettőre lenne szükségem, de ha hármat veszek olcsóbb.”

A környezettudatos élet felé vezető út első lépése az, ha világosan látjuk, hogy most mit cselekszünk. Azt állítom, hogy ha ezzel megvan és ha nincs kedve, ebben az évben nem

„A kételkedés első lépése saját összes véleményünk megdöntése. Mivel az eddigi ismeretekről nem tudni elég bizonyosan, hogy helyesek-e, ezért az összes eddigi ismeretet el kell vetni és az új, biztos alap megtalálása után újjá kell építeni a tudást.” Ezek Descartes („Gondolkodom, tehát vagyok.”) 1629-ben papírra vetett mondatai.

kell egyetlen további lépést sem tennie a környezettudatosság felé. Sőt azt is állítom, hogy ha hajlandó alaposan szemügyre venni önmagát, cselekedeteit és környezetét, akkor ha nem akarja, soha életében nem kell elhagynia egyetlen rossz szokását sem. Azt kérdezi, hogy akkor mi értelme van szembenéznie a tényekkel, miért kell elemeznie napi cselekedeteit és összefüggéseiben látni a környezetében zajló eseményeket? Az ok a lelkiismeret, hogy a nyavalya törné ki.

Az ember alapvetően jó. Cselekedeteit a jó szándék vezérli. De a jó szándék a Földről, az emberekről és saját életünkről szerzett ismeret nélkül olyan veszélyes fegyver, amivel romba lehet dönteni a világot. Minél több információ áll rendelkezésünkre környezetünkről, történelmünkről, saját szervezetünkről, fizikai, biológiai, pszichikai felépítésünkről, annál biztosabb, hogy ez a hárpia, a lelkiismeret, egyszer csak megszólít bennünket.

„- Elment az eszed, azt sem tudod, miből van és mennéd? Most megállsz és átengeded a gyalogost! Zárd el a csapot, de azonnal!”

Az ember lelkiismerete mindig az ember egyéniségéhez illő hangot üt meg, ezért ne féljen, önnek nem egy ilyen szípirtyó osztja majd a tanácsokat. Legalább is remélem.

A környezettudatos élet első lépéseként az ember ráeszmél a világra. Először kétségbe esik attól, hogy minden éppen másként van, mint azt ő eredetileg hitte. De aztán gyorsan feltalálja magát ebben az új, valós környezetben és biztos kézzel kezd válogatni új lehetőségei közül. Később, gyakorló környezettudatos életet élőként az ember felelőssé válik azért, ami vele történik. Ezért lehet, hogy aki környezettudatosan él, hajlamos azt hinni, hogy bármit képes véghezvinni a Földön. Hogy ő mindenható. Köztünk szólva, nem is jár olyan messze a valóságtól.

Körülbelül 1300 km-t utazott.

1500 km utat tett meg, míg ideért.

1130 km-t töltött úton.

Ha azt gondolja, hogy ön
cigarettazással, a szelektív
szemétgyűjtés elmismásolásával
vagy az autójából felszálló
benzingőzzel veszi ki leginkább
részét a környezetszennyezésből,
akkor óriásit téved!

Olasz száraztészta, svájci csoki, francia sajt. Ezekhez a termékekhez a magyarországi fogyasztókat is kellemes emlékek fűzik. Amikor rájuk gondolunk, általában ízük és az ezzel nekünk szerzett öröm jelenik meg előttünk. Mit árthat az itáliai tagliatelle a bolygónak? Itáliában semmit, de mialatt eljön Magyarországra, kamionokban pöfög végig Európán, óriási mennyiségű égéstermékkel juttatva ezzel a levegőbe.

Fagyasztott pizza, mirelit készételek, elősütött hasáburgonya. Kétségtelenül megkönnyítik az emberek minden napjait. Csak kivesszük a dobozból és újramelegítjük őket. Azonban környezetvédelmi szempontból velük kapcsolatban az az igazság, hogy csak óriási energiapazarlás árán kerülhetnek a végfelhasználó gyomrába.

Ezeket az élelmiszereket az előállító üzemekben főzik vagy sütik meg először. Ehhez a művelethez természetesen energia szükséges. Amikor az ételek készen vannak, lehűtik

*A levegőszennyezés
34 százalékát
nehézgépjárművek
okozzák.*

és lefagyasztják őket, amihez szintén energiát használnak fel. Szállításukat speciális hűtőkamionokkal végzik, amelyek sokkal több üzemanyagot emésztenek fel, mint hűtés nélküli társaik. Ezek után az áru a boltok fagyasztópultjaiba kerül, ahol szintén energia szükséges annak fagyott állapotban tartásához.

Vásárlás után mi, saját fagyasztószekrényünkben tároljuk ezeket az élelmiszereket s így a mi háztartásunk energiája fogy. Amikor mirelit vacsorára támad kedvünk, az újramelegítéshez ismét elhasználjuk azt az energiát, amelyet főzésnél mások az üzemben egyszer már erre az élelmiszerre fordítottak.

Ezzel csak azt akarom mondani, hogy az ön élete az ön mindennapi tevékenysége nagyon kicsiny mértékben szennyezi környezetét. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy ennek tudatában nyugodtan kezdhet szemetelni vagy dohányozni, mert - mint egy régi viccben Móricka is rámutatott – nekünk már csak ez hiányozna.

Azt akarom tudatni önnel, hogy a Föld légkörét nem ön, hanem a szállítmányozás, a vegyi üzemek valamint termékeiket energiapazarlón előállító és újrahasznosíthatatlan anyagokba csomagoló nagyvállalatok szennyezik igazán. A rossz hír, hogy ők mindaddig képesek maradnak a bolygó lerombolására, amíg ön, tudatos választásaival meg nem zabolázza őket.

Érdekes tények a tüdőről

- A jobb tüdő kicsit nagyobb, mint a bal.
- Az orrban lévő szőrszálak szűrik, tisztítják és melegítik a belélegzett levegőt.
- Egy tüszentes során az orrból kiáramló levegő sebességének világrekordja 160 km/óra.
- A tüdő hólyagocskáinak összeadódó felülete hozzávetőleg 140 m².
- Ha egymás után felfűznénk a tüdő felületén található kapilláris ereket, azok egy 1545 kilométeres láncot alkotnának.
- Egy ember egy perc alatt 12-15-ször vesz levegőt. Ez azt jelenti, hogy naponta körülbelül 12-20 m³ levegő fordul meg tüdejében.
- Az emberi egészséget veszélyeztető vegyi anyagok általában gáz, gőz, aeroszol és por formájában kerülnek a szervezetbe. Tüdőn keresztül ezen anyagok felszívódása rendkívül gyors, a nagy felület valamint a hólyagocskákat körülvevő gazdag kapilláris és nyirok hálózat miatt.

Nem rossz, egy százast kaptunk a bádogember kilójáért.

A környezettudatos élet élményekkel teli, olcsó, kalandos, várakozáson felül nagyszerű, de a jellemet és az elmét keményen megdolgoztatja

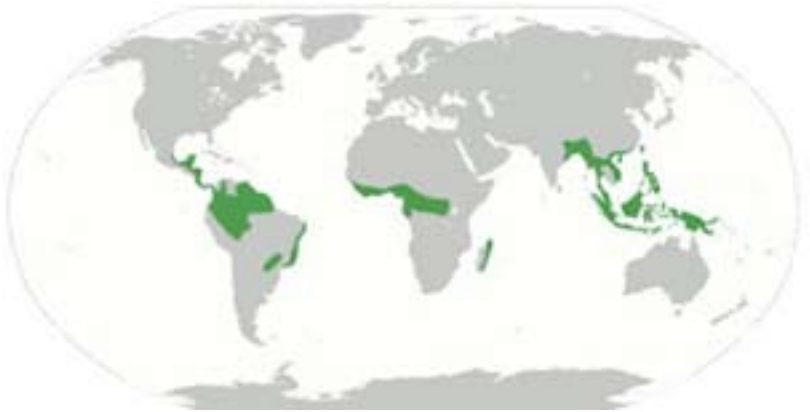
Edward O. Wilson biológus mondta, hogy ha kihalnának a rovarok, ötven éven belül minden más élet is kipusztulna a Földön. Azonban ha az emberiséget vinné el valami vész, a Föld ugyanennyi idő alatt az állat és növényvilág erőteljesebbé, tisztábbá, tiszta vizű, tökéletes szépségű otthonává változna. Mielőtt bárki bólogatni merészelne erre a gondolatra - igen igen, az emberiség minden jónak az elrontója -, szeretném figyelmeztetni, hogy a Földnek semmi értelme nem lenne, ha

mi eltűnnénk a felszínéről.

Ez a bolygó az emberiség léte miatt nyerte el a „világmindenség legizgalmasabb pontja” megtisztelő címet. A környezetvédők hajlamosak erről megfeledkezni, ezért fogalmaznak pontatlanul. Beszélnek az állatvilág, a növények és a tavak védelméről de nem említik meg, hogy azért kell óvnunk a ritka állatfajokat, hogy a táplálkozási lánc ne szakadhasson meg, és legyen miből élelmiszert készítenünk. Azért kell meghagyni az esőerdőket, hogy azok oxigént tudjanak termelni és az emberiségnek legyen mit belélegeznie. És azért kell vigyáznunk ivóvízkészletünkre, hogy ne maradjunk szomjan.

A (térképen zölddel jelölt) esőerdők jelenleg évente 1,8 gigatonna széndioxidot nyelnek el.

Ez körülbelül 27-30 százaléka a nem megújuló energiaforrások elégetéséből légkörbe kerülő széndioxid-mennyiségnek.

Mi köze van önnek a vadon, a tenger vagy a ritka lepkefajok megmentéséhez? Sokkal több, mint gondolná.

Tisztában kell lennie azzal, hogy ez a bolygó az ön bérleménye. Egy százhusz évre kiadott ingatlan, kilátással az Univerzumra. Minden, amit ezen az égitesten a természetben talál, a lakás tartozéka. Minden egyes szabadon létező állat, fűszál, bokor és vízcsepp iránt ön hat és félmilliárdod rész felelősséggel tartozik, amíg csak a bérleményt lakja.

Ha egyedül vette volna ki a Földet, nem kellene aggódnia a levegő tisztasága, az esőerdők megléte és az ivóvíz pazarlása miatt. De így, ezzel a rengeteg társbérrelővel a nyakán angyalom, ideje elgondolkodnia azon, hogy hogyan őrizheti meg otthonának kényelmét. Ha ugyanis néhányan az itt lakók közül elhasználják a vizet, ön szomjan hal, ha mások kiirtják az erdőket, akkor megfullad, ha megint mások könnyelműen elherdálják az energiaforrásokat, akkor megfagy. Amikor az ön társbérleti jogairól van szó, nem legyinthet és nem hivatkozhat a farkastörvényekre, amelyek állítólagosan a bolygót uralják. Mert egészsége könnyen rámehet ezekre a lomha emberi agyból kipattant, képzeletbeli szabályokra.

Emeljen szót, ha megsértik jogait! Nem várhatja, hogy valaki más cselekedjen ön helyett. És nem moshatja kezeit a többi ember tettei láttán sem. Ha tudja, hogy környezetében életére és a többi ember egészségére is káros események zajlanak, nem tűrheti szótlanul az önre záporozó csapásokat.

Tudta, hogy egyetlen élő fa egy év leforgása alatt 28 kilogramm szennyeződést szűr ki a levegőből?

Ön akkor nem az események áldozata, hanem az események néma szemlélője. S mint ilyen, szótlanságával az események jóváhagyója is. Társbérleti jogai vannak itt. Legyen szíves éljen velük. Emiatt vegzálom.

Nehéz teher, de kérem, kezdje el szokni azt a gondolatot, hogy nemcsak ahhoz van joga, hogy szabadon éljen, de lehetősége van arra is, hogy más földlakókat megfékezzen ha azok, akár akaratlanul is, az életére törnek. Ugyanez jogukban áll a többieknek is önnel szemben. Ha valami olyasmit tesz, amivel mások hétköznapijait veszélyezteti, a lovagi hadviselés szabályait betartva, másoknak jogukban áll önt térdre kényszeríteni.

Megváltozott a világ. Most kezébe veheti a sorsát és olyanná alakíthatja környezetét, amilyenné csak akarja.

Rendben van (nagyokos), de hogyan fogjak hozzá környezetem átalakításához – tehetné fel a kérdést, joggal.

„Kezdd a kezdetén – mondta ünnepélyesen a Király – aztán folytasd, amíg a végére nem érsz, majd hagyd abba.” (Lewis Carroll)

A környezettudatos élet fárasztó. Ha ezt az életformát választja, szakadatlan gondolkodásra kényszeríti önmagát.

A környezettudatos élet fárasztó. Ha ezt az életformát választja, szakadatlan gondolkodásra kényszeríti önmagát. Értelmeznie kell az ön körül zajló eseményeket, fel kell fognia, hogy mit akar az önhöz beszélő többi ember, döntenie kell, majd pedig vállalnia kell döntése következményeit. Emellett érvényesítenie kell jogait úgy, hogy közben más emberek jogai ne sérüljenek.

Természetesen már az is óriási eredmény, ha ma valaki Magyarországon hajlandó tisztán, önállóan gondolkodni, képes saját szemén keresztül követni a körülötte zajló eseményeket és attól, amit ilyen formán érzékel, nem bomlik meg az agya.

De nem a soha nem szűnő gondolatok áramlásának elviselése jelenti a legnagyobb megpróbáltatást a környezettudatos életben. A gondolatok tettekre váltása a legnehezebb a világon.

A tettek nagyon vonzó elemei a hétköznapiaknak. Ha valaki a napi rutin elfoglaltságain kívül tesz valami szokatlant is, izgalom, öröm, kaland, elégedettség költözik életébe. A tett kártyalapjai mindig erősebbek a szó lapjainál. Annak, aki tesz, soha nem kell bizonygatnia tettének valóságát. Az egyedüli tévhit a tettekkel kapcsolatban az, hogy azoknak meg kell rengetniük a világot. Pedig a nagy tettek nem mások, mint ezernyi apró tett összességei.

Az emberek szeretik úgy gondolni, hogy ha ma elterveznek valami nagyszabásút, azt holnap meg tudják valósítani. Az általam egyébként szinte önkívületig imádott hollywoodi filmek sugallják nekik ezt a marhaságot. Rockynak mindössze száztizenkilenc percre volt szüksége ahhoz, hogy bokszbajnok váljon belőle, Will Smithnek és Tommy Lee Jonesnak másfél óra kellett a Föld megmentésére, Bruce Willis pedig megizgadt ugyan, de egy este alatt végzett az Egyesült Államokat megbénítani igyekvő rossz emberekkel. Az ő teljesítményük lenyűgöző, de időben nem követhető példa. Akármilyen párányi változtatáson is törje a fejét, a tett végrehajtása egy film hosszánál jóval több idejét emésztí majd fel. Számoljon ezzel kérem, és ne adja fel akkor sem, ha véletlenül kicsúszna az önmaga szabta szűkös határidőből.

A változtatások megvalósítása nem megy egyik pillanatról a másikra. Ha tegnap még mindenková autóval járt, mára nem kell kocsik elé fekvő, ádáz útelzáró aktivistává válnia.

A változtatások megvalósítása nem megy egyik pillanatról a másikra. Ha tegnap még mindenková autóval járt, mára nem kell kocsik elé fekvő, ádáz útelzáró aktivistává válnia. De azt megteheti, hogy ma gyalog megy át a szomszéd utcában lévő fűszereshez. Ha tegnap még gyorséttermekben ebédelt, mától nem kezdhet búzatermesztésbe az erkélyen, holnaptól pedig nem süthet saját gyúrású kenyeret saját gabonájából hajnalonként. De azt megteheti, hogy mielőtt kosarába tenné az élelmiszereket, gyorsan végigjártja tekintetét a dobozon feltüntetett összetevőkön, és ha gyanúsat lát a listán, visszateszi az árut a polcra.

Tudnia kell, hogy a jótékony változást hozó tettek ellen az emberi megérzés mindig tiltakozik. Hiába tudja az agy, hogy a körülmények javítása érdekében mit kellene tennie a kéznek és hová kellene lépnie a lábnak, az első néhány idegen mozdulat után a megszokás megpróbálja visszavenni a hatalmat a tudat fölött, és mindent megtesz annak érdekében, hogy a végtagok fölhagyjanak a próbálkozással. Ekkor a belendült kezét és lábat mozgó tudatnak felül kell kerekednie az ösztön tiltakozásán.

Az ösztönök és az ész nem szűnő hadakozását, pontosabban az értelem megszokáson aratott diadalát hívjuk környezettudatos magatartásnak. *Ha nem hiszi, járjon utána.*

2

„Egy fiatal magyarnak külföldön tanácsos eltitkolnia, hogy hol született, mert ha kiderül, hogy Magyarországról származik, túl sokat várnak el tőle. Az emberek rögtön tudni fogják, hogy ő egyike azon kivételesen intelligens marslakóknak, akik azt a felfoghatatlanul csodálatos nyelvet beszélik.” (Telegdi Béla 1989)

Miért utálják a magyarok annyira, ha valaki a „bezzeg a nyugat-európaiak” szófordulatot használja társaságukban?

Enrico Fermi, 1938-ban Nobel díjat nyert kivételes tehetségű fizikus, élt-halt a világ titkainak felkutatásáért. Fermi legendás kérdéseit mindig baráti körben tette fel, de általában csak hosszas felvezetés után volt hajlandó kiböki, hogy mire is kíváncsi valójában:

- A világegyetem hatalmas - rugaszkodott neki egyszer Fermi a litániának -, csillagok milliárdjait tartalmazza. Ezek a csillagok sokban hasonlítanak a Naphoz. Bolygók keringenek körülöttük, éppen úgy, mint a mi Napunk körül. Ezen égitestek között biztosan szép számmal találnánk olyanokat, amelyek felszínét víz borítja, légkörét pedig valamilyen gáz

alapú anyag képezi. A helyi csillagból érkező energia minden bizonnyal ezeken az égitesteken is beindította azt a szintézist, amely az óceánok vizét langyos levessé változtatta. Az organikus vegyületek itt is összekapcsolódhattak és létrehozhattak egy ön-reprodukciós rendszert. Az egysejtű élőlények aztán osztódni kezdtek, a természetes szelekciónak köszönhetően egyre tökéletesebbé és bonyolultabb szerkezetűvé váltak. Végül aktív, gondolkodó lények jöttek létre e bolygókon, akik civilizációjukat a tudomány és a technológia fejlesztésével tökéletesítették.

Világos, hogy ezek a lények sóvárogtak az ismeretlen feltárása után. Új kalandokra, felfedezésekre volt szükségük, így előbb utóbb elindultak a közeli bolygók, majd a szomszédos naprendszerek s végül a távoli galaxisok felé. Lehetetlen, hogy e kifinomult gondolkodású, érzékeny és kivételesen tehetséges utazókat ne fogta volna meg a mi Földünk szépsége. „És – tette fel Fermi végre a kérdést -, ha mindez valóban így történt, mostanra már biztosan ide kellett érniük. Akkor meghol vannak?” – Szilárd Leó Fermire emelte tekintetét és így válaszolt: - „Barátom, itt vannak közöttünk – csak magyaroknak hívatják magukat.”

Ezek után Francis Crick a DNS kettős spiráljának egyik azonosítója kezdte terjeszteni, hogy pillanatnyilag két intelligens életforma lakja a Földet: az emberek és a magyarok. Hans Bethe Nóbeldíjas fizikus e „tény” alátámasztásaképpen azt kezdte feszegetni, hogy vajon egy olyan elme, amilyen Neumann Jánosnak van, nem azt jelzi-e valóban, hogy egy földön kívüli, magasabb intelligenciájú népség is befészkelte magát a bolygóra?

Richard Rhodes is hozzátett a pletykához, azt állítva, hogy Neumann, aki 1933-ban, 29 évesen az Institute for Advanced Studies legifjabb tagja lett, igazából egy félisten, de mivel olyan figyelmesen és részletekbe menően tanulmányozta a Föld bolygó lakóit, megtévesztően jól tudja őket utánozni.

A hivatalos hír, hogy marslakók vagyunk, valószínűleg Los Alamosban pattant ki, kevéssel a II. világháború kezdete előtt. Kármán Tódor, Neumann János, Szilárd Leó és Teller Ede általában sokat sejtető pillantással mérték végig a kérdőzt, ha az a magyarok földönkívüli származását firtatta.

Teller, amikor a Yankees magazin riportere 1980-ban interjút készített vele és arról faggatta, igaz-e, hogy a Marsról jött, úgy tett, mintha hétpecsétetes titok rejtegetésén kapnák és erős marsi akcentussal, félénken annyit mondott: – Biztosan már megint von Kármán nem tudta tartani a száját.

Gábor Dénes, Kármán Tódor, Kemény János, Neumann János, Szilárd Leó, Teller Ede és Wigner Jenő majdhogynem

A hivatalos hír, hogy marslakók vagyunk, valószínűleg Los Alamosban pattant ki, kevéssel a II. világháború kezdete előtt.

**Mi történt a magyarokkal?
Hol vannak a marslakók,
akik nagyra törők,
humanisták, akiknek
szárnyaló fantáziájának és
humorának nincs párja e
bolygón?**

egy utcában született. Ezt megtudva, a Los Alamosban dolgozó tudósoknak nem volt többé kétségük afelől, hogy több, mint ezer évvel azelőtt egy marslakókat szállító űrhajó valóban kényszerleszállást hajtott végre Kelet-Európa szívében. Három bizonyítékát is látták annak, hogy a magyarok más bolygóról érkeztek: egyszerűen nem bírnak egy helyben maradni, egy bámulatosan tiszta, logikus, a környező népek nyelvével a legkisebb hasonlóságot sem mutató nyelvet beszélnek és hogy annyival okosabbak, mint a földlakók...

Mi történt a magyarokkal? Hol vannak a marslakók, akik nagyra törők, humanisták, akiknek szárnyaló fantáziájának és humorának nincs párja e bolygón? Hol vannak, akik a modern kori dráma és a technológia házasításával megalapították Hollywoodot, akik megtöltötték a Nyugat és az Új Hold szerkesztőségét, akik megírták a Gondolkodás Iskoláját és akik kidolgozták a heurisztikát? Miért kell ma, e csodálatos földönkívülieknek annyiszor felállni és bűnbánó arccal önmagukra mutatni: „igaz ami igaz kérem, a nyugat-európaiak sokkal jobban csinálják nálunk”?

Én például, ha nekem szegezik e kérdést, azzal exkuzálom magam, hogy pocsék egy évszázadunk volt. Az elmúlt több mint hatvan évben a marslakók természetes képességeire nem támadt kereslet ebben a hazában. Az időszakban, amelyet hátunk mögött hagytunk, parttalan képzelőerőnk, logikánk és a semmiből mindent teremteni tudásunk paragon hevert. Csak tétlenkedtünk hosszan, türelmesen, mígnem aztán majdnem belehaltunk a mozdulatlanságba. Hát mutasson nekem Kegyed egy földönkívülit, akinek egy ilyen trauma után nincs szüksége húsz évnyi lábadozásra.

Utolsókból lesznek az elsők, mondom én. Le vagytok maradva, mint a borralaló, mondják a nyugat-európaiak. Öt éven belül lekörözzünk benneteket – feleselem erre. Az álmaidban kislány – veregetik meg a vállam ők. Fogadjunk, hogy... – vágok vissza. Mibe hogy nem? – vonják fel a szemöldöküket. Abbahagyom a szájalást, majd visszatérünk erre 2012-ben – gondolom. Most csak türelmesen leporolom a földönkívüli eszemet, ami... érdekes módon vág, mint a beretva. Éppen úgy, mint hajdanán. Ha megtenné, hogy ön is hozzálát eredeti, szikrázó marsi gondolatainak beolajozásához, azért leírhatatlanul hálás lennék.

A Mariana árok a hozzá legközelebb eső szárazföldtől is 1200 km-re fekszik.

Miért nem lehet egy problémát egy csapásra megoldani?

Megfigyeltem, hogy nálunk Magyarországon most mindenkit az egy csapásra technika foglalkoztat. Az emberek az egy csapásra való meggazdagodáson törnek a fejüket, vannak, akik egy csapásra reformokat tervezgetnek, megint mások egy csapásra szeretnék kirúgni azokat, akik egy csapásra reformokat tervezgetnek. Egyetlen lépésből matt. Aki tud sakkozni, az azt is tudja, hogy mennyire kicsiny valószínűséggel következik be ez az esemény.

Néhány évvel ezelőtt elmélyültek első benyomásaim az egy csapásra módszerről. Történt, hogy a már nem kezdő, éppen ezért merész terveket dédelgető, óriási udvartartást fenntartó de annak költségeit csak ideig-óráig kitermelni képes vállalkozásomnak befellegzett. A pénz, ami tegnap még

A magam fajtát az adrenalin hajtja, extrém helyzetekben érzi, hogy él és nem tud kiszállni, csak ha hajszál híján agyonüti valami.

számolatlanul dőlt hozzánk, hirtelen meggondolta magát és kifelé kezdett igyekezni a cégből. A látszat fenntartása felémésztette minden vagyonomat, leürítettem saját bankkártyáimat, majd a barátaim bankkártyáit, végül pedig kivégeztem szüleim bankkártyáit is.

A magam fajtát az adrenalin hajtja, extrém helyzetekben érzi, hogy él és nem tud kiszállni, csak ha hajszál híján agyonüti valami. Az ilyen ember az igazán nagy slamasztikában is képes úgy tenni, mintha minden a legnagyobb rendben lenne körülötte. Ezért az a leghelyesebb, ha „életveszélyben” ráadásként eltörök egy végtagja, mondjuk a lába, hogy kénytelen legyen gondolkodással múlatni a rája szakadt időt.

2004 októberében az ágyban, míg egyik lábam fekvőgipszben az égnek meredt, nekem végre azon járt az eszem, hogy vajon tényleg tönkrementem-e. Kezembe vettem a varázs-nyolcas-gömböt, ami az éjjeliszekrényen pihent addig és megráztam: „Semmi kétség efelől” - szölt a válasz. Hátra volt még barátaim felelősségre vonása, ingerülten csapkodtam a paplant, hogy miért nem figyelmeztettek előbb. A dührohamnak Barbi húgom vetett véget, aki emlékeztetett az egy évvel azelőtti, majd hat hónapra rá lefolytatott, majd két héttel a balesetem előtt kikönyörgött beszélgetéseinkre. - Mit mondtam, megmondtam, nem megmondtam – mutatott rá- és ha abba nem hagyod a siránkozást, eltöröm a másik lábadat is.

A sérülés hamar begyógyult, gazdasági lábadozásom azonban majdnem 4 éven át tartott. 1400 nap. Ez a visszarászolás időtartama a Mariana-árok leges-legaljáról a tenger felszínére. Nem mondhatnám, hogy egy csapásra fent voltam. És nem mondhatnám, hogy bárki egy csapásra fent lesz, aki hasonló mutatókra készül.

Ma Magyarországon kétségbeesetten méricskéljük magunkat a nyugat-európai országok és az Amerikai Egyesült Államok polgárainak életszínvonalához, juttatásaihoz és környezetéhez. Tagország vagyunk, vezetőink – Európa nem kis nyomására – azonnal akarják a változást. Azonnal ugyanúgy és ugyanannyit kell szelektíven gyűjtenünk, mint azoknak, akik már húsz éve ismerik e hulladékválogatási rendszert. Azonnal úgy kell értenünk a demokrácia játékszabályait, mint ahogyan azok teszik, akik már száz éve élnek ilyen kormányzati formában. És azonnal úgy kell gazdálkodnunk, mint azoknak az országoknak az üzletemberei, akiknek már az üknagypapája is értette, hogy mit jelent céget építeni.

Amit el szeretnék mondani, az nem más, mint hogy időt kérek. Mindenki számára, aki itt él, ebben a kicsi hazában. A legtöbben az országban – különösen vonatkozik ez a városok és az ország minden egyes, e húsz év leforgása alatt hatalomra került vezetőjére – nem tudják, mit csinálnak.

Csalódást kell okoznom mindenkinek, aki úgy érzi, hogy most felmentettem őt az eddigi ügyetlenkedései nyomán keletkezett károk súlya alól.

Honnan tudnák?

Ki tanította volna meg nekik? Az országunkat egyelőre csak gyanakodva, távolról méregető Nyugat-Európa? Vagy a háborúzó, világot válságba sodró Egyesült Államok? Esetleg a magyar XX. század, mely időszaktól megáll az ember esze?

Csalódást kell okoznom mindenkinek, aki úgy érzi, hogy most felmentettem őt az eddigi ügyetlenkedései nyomán keletkezett károk súlya alól. Én ennek ellenkezőjére készülök. Szerintem mára eleget tudatlankodtunk itt, Európa szívében. Ha nem oktatott bennünket senki, akkor ideje kitalálnunk, hogy hogyan intézzük értelmesen ügyeinket mi magunk. Nem logikus, hogy egyik pillanatról a másikra szelektív tárolók özönlik el az utcáinkat és mi semmilyen instrukciót nem kapunk arra, hogy mit és hogyan dobjunk beléjük. Nem logikus, hogy környezetvédelem címén e konténerek körül felhalmozott szemét lepi el utcáinkat. Nem logikus, hogy a lakótelepeken kontrollálatlanul átszáguldó forgalom, a szabályozás nélküli szállítmányozás, a meggondolatlanul kiadott építési engedélyek miatt keletkezett zajszenyezés törvényesen betegítheti meg az embereket. Nem logikus, hogy az állampolgárok mindennapjaiért papíron felelősséget vállaló cég- és városvezetők, a lakosság életét pokollá tevő határozataikat minden különösebb akadály nélkül hatályba léptethetik. És ha mindez nem logikus, akkor miért kellene várjunk arra, hogy Európa megint kipellengérezzen bennünket emiatt, miért ne használhatnánk az eszünket, és miért ne tehetnénk e dolgok menetét logikussá a saját módszereinkkel? Ki tudja, a végén még kitalálunk valami olyasmit, aminek a többi ország is csodájára jár. Éppen úgy, mint a régi szép időkben.

Vajon egy csapásra sikerül majd megoldanunk a problémáinkat? Kétlem. De mivel a nagy eszünkkel itt himbálózunk a szakadék falán és éppen ráérünk azon gondolkodni, hogy hogyan menekülhetnénk meg, talán most szorultságunkban és mert az életösztön kiélesítette elménket, eltaláljuk a helyes irányt és komótosan kikapaszkodunk a peremre.

Mint említettem önnek, ezekben a pillanatokban magam is itt taposom a vizet a Mariana-árok fölött az óceán felszínén. Nem olyan régen bukkantam fel, prüszkölök a tudómba jutott víztől és zihálva kapkodok friss levegő után. Épp csak annyit időzöm ezen a helyen, hogy elmondjam: hibát véteni nem szégyen, a bukás nem végzetes, újraépíteni valamit pedig nagyon nehéz de örömteli feladat. Most pedig, ha megbocsát, ki kell úsznom a partra.

3

„A buddhizmus nem arról szól, hogy mindenki törődjön a maga dolgával”

Az idézet a Hal neve Wandából való és valahogy így szól teljes terjedelmében: „Arisztotelész soha nem volt belga, a buddhizmus nem arról szól, hogy mindenki törődjön a maga dolgával, a Londoni Földalatti pedig nem politikai mozgalom. Ez mind tévedés Ottó. Utána néztem.”

Láma Ole Nydahl azt mondja: „a buddhizmus az, ha megértjük, ahogy a dolgok vannak.” Szeretnék úgy tenni, mintha ez a mondat nekem jutott volna eszembe, amikor valaki megkérdezte tőlem, hogy szerintem mi a környezettudatos élet. Én erre azt válaszoltam, hogy az, ha megértjük, ahogy a dolgok vannak. Kérem, ne szóljon erről a lámának.

Vajon tudom, hogy mit eszem?

Hogyan vannak a dolgok bennünk?

Az emberi test a Star Trek sorozat Voyager űrhajójára hasonlít. Szerintem. Egy mechanikailag tökéletes szerkezet, amelyet a gyártó lehetetlen küldetések teljesítésére fejlesztett ki. Nemcsak bámulatos, százhusz évnnyi működésre hitelesített motort szerelt e találmányba, nemcsak szuper intelligens

fedélzeti számítógéppel látta el, de beleépített egy külső behatások ellen védő, láthatatlan energiapajzsot is. Ezt az energiapajzsot az egyszerűség kedvéért hívjuk most immunrendszernek. Ha karbantartjuk, az emberi erőter szinte minden kórokozónak ellenáll, egyesek szerint a pestisnek is. Két tényezőtől gyengül meg végzetesen: ha a fedélzeti kompjúter folyton idegeskedik vagy depresszióba esik és ha ugyanez a fedélzeti kompjúter használhatatlan üzemanyagot juttat be a szervezetbe.

Mindjárt befejezem az idéetlenkedést, de előbb rá szeretnék világítani arra, hogy míg mi, emberek a személyautónkba csakis az előírásoknak megfelelő benzint tankoljuk, óramű pontossággal pótoljuk a gépjármű motorjában az olajat, a kocsit időről időre műszaki vizsgának vetjük alá és ha valami nem tetszik nekünk a hangján, máris rohanunk vele a szerekhez, addig saját, fantasztikus, körültekintően tervezett, tökéletesen kivitelezett úrhajónkba minden szemetet belelapátolunk, ami a száj nevű üzemanyag adagoló nyíláson befér.

A hajtóanyag-bevitel, vagyis az evés, ha környezettudatosság szempontjából vizsgáljuk, bonyolultabb feladat, mint első látásra hisszük. „Az vagy, amit megeszel.” – szajkózzák nekünk úton-útfélen az egészséges étkezés alapszabályát, mi eközben arra gondolunk, hogy „barátom, nincs ember ma a Földön, aki száz százalék biztonsággal be tudná azonosítani a magához vett táplálék összetevőit”.

Éppen egy napot töltöttem az Interneten az E jelzésű élelmiszer-adalékanyagok kártékony és jótékony hatásai után kutatva. Olvastam róluk amatőr fitness edzők, hivatásos táplálkozási szakértők, türelmes, (olykor zsémbes) orvosok és értetlenkedő élelmiszeripari mérnökök tollából. Egyetlen közös volt az írásokban: a publikálók mindegyike abszolút igazságot tárt a nyilvánosság elé, mely abszolút igazságok rendre különböztek egymástól. Találtam véleményt, amely mindegynek tartotta, hogy a C vitamint egy paprika vagy egy gyógyszergyár szintetizálja. Akadt a nyilatkozók között olyan, aki szerint az E-számok kivétel nélkül ártalmatlanok és véleménye szerint szóra sem szabadna méltatni a színezőanyagok és tartósítószeres káros hatásait firtató vásárlói kérdéseket. Volt, aki azt javasolta, hogy legyünk szívesek megtanulni az emberi egészségre veszélyt jelentő E jelzéseket és böngésszük végig az áru csomagolásán feltüntetett összetevőket, mielőtt vásárlásra szánnánk magunkat. Végül voltak akik azt mondták, hogy hiába tudjuk egy E élelmiszeradalékról, hogy önmagában nem káros az emberi egészségre, előfordulhat, hogy az bennünk összetalálkozik egy másik ártalmatlan E anyaggal s ők ketten kémiai reakcióra lépve már kiadhatnak egy olyan vegyületet, amely veszélyt jelenthet szervezetünkre.

Ha az immunrendszer kapacitását a testünkbe lapátolt mérgezőanyagokkal folytatott birkózás köti le, akkor nem várhatjuk el, hogy energiapajzsunk tisztességes munkát végezzen egy kívülről jövő vírustámadás kivédésének során.

Legjobban tesszük, ha friss élelmiszert eszünk?

Magyarországon a külföldről származó friss áru 72%-ában találunk növényvédőszer-maradványokat, a hazai áru 30%-a szennyezett enyhén. Az import zöldség és gyümölcs mennyiség 1%-ában mutatható ki az egészségügyi határértéket meghaladó kemikália szint. A multinacionális hipermarket láncok azt állítják, hogy azért érdemes náluk beszerezni a szőlőt, paradicsomot, dinnyét, mert ott komolyabb szűrőn megy át az élelmiszer, mielőtt a pultokra kerül, mint a kistermelői piacokon.

Egy amerikai, egy nap leforgása alatt átlagosan 2,8 kg élelmiszergabonát fogyaszt el. Egy nyugat-európai egy nap alatt átlagosan 1,4 kilogrammot eszik ebből az élelmiszerből.

Mint említettem, az import zöldség háromnegyed részében van méreganyag, egy százalékában több is, mint amennyit az emberi szervezet tolerálni képes. Import zöldséget nem lehet kapni a kistermelőknél, ők saját kertjükben, de legalább is Magyarországon termelt, portékát árulnak, és ahogy említettem a hazai áru tisztább, mint a külföldi. Mindkét terepen orosz rulett vásárolni, de a szupermarketekben több töltény van a tárbán.

Ez a „táplálkoznom kell, hogy életben maradhassak, de bármit eszem, hosszútávon belehalok” paradoxon csak látzólag feloldhatatlan. A probléma megoldását korábban említett úrhajónk energiapajzsára vagyunk kénytelenek bízni.

Energiapajzsunkat, vagyis immunrendszerünket kifejezetten karban tartja, ha néha kivédhet ezt-azt. Igazságtalanság, mégis igaz, hogy azok a gyerekek, akiket széltől is óvott anyjuk, sokkal gyengébb védelmi mechanizmussal rendelkeznek, mint azok, akik kétpofára zabálták a homokot a játszótéren és szüleik szent meggyőződése volt, hogy a salak kell az utód zúzájába.

Éppen ezért lehetetlennek tartom, hogy a zéró szennyezettség elérésére kelljen törekednünk. Igen is lehetséges, hogy immunrendszerünk edzésben tartásához néhány hajmeresztő dolog valóban kell a zúzánkba. Nem hiszek abban, hogy egész életünket az ivóvíz oldott anyag tartalma, az előlünk eltitkolt élelmiszer adalékanyagok léte vagy nem léte és a friss áruban lévő permetanyag szintje miatti aggodalommal kelljen töltenünk. Viszont vakon hiszek a matematikában, amely szerint sok élelmiszerral sok méreganyag, kevés élelmiszerral kevés méreganyag kerül a szervezetbe. S bár e képlet első hallásra bárgyúnak tűnik, mégis azt mondom, hogy ez az az állítás, ami megoldást jelenthet ember és bolygó problémájára egyaránt.

Mi emberek megesszük a világot

Egy amerikai polgár átlagosan 1046 kg élelmiszergabonát fal fel egy évben. Egy indiai 178 kg-ot eszik meg ugyanebből az alap élelmiszerből, egy kínai évente 348 kg gabonát

Naponta és testsúlykilogrammonként 5 gramm szénhidrátra van szükségünk, egy 70 kilós embernek tehát mintegy 350 gramm szénhidrátot kell fogyasztania. Ez ideális esetben energiaigényünk 50-60%-át képes fedezni, mivel 1 gramm szénhidrát energiataralma 17,2 kiloJoule (4,1 kcal).

vesz magához. A nyugat-európaiak fejenként átlagosan 523 kg búzát, rizst, rozst vagy árpát esznek meg évente. Ez annyit jelent, hogy ők egyetlen nap leforgása alatt körülbelül 1,4 kg gabonát diktálnak magukba fejenként. Magyarországon naponta átlagosan fél kg gabona, 10 dkg tejtermék, 20 dkg hús, 0,5 dl olaj, 4 evőkanál cukor, plusz az egészség kedvéért fél tojás, 15 dkg zöldség, 20 dkg gyümölcs, 2 dl tej, az élvezet végett pedig 2 dl sör, 1 dl bor, 3 cl tömény szesz és 3 dl kóla csúszik le a torkunkon fejenként. Mi pedig csakis amiatt izgulunk, hogy véletlenül le ne nyeljük egy mikrogramm E-165-öt. Azt hiszem sokunk nevében szólok, ha azt mondom: itt valami nem stimmel.

Óriási az ételmiszer túlfogyasztás a világon. Mi emberek, mint egy gigantikus porszívó, valóban mindent és minden mennyiségben hajlandóak vagyunk lenyelni, amit megfelelő méretben és számunkra tetsző színben elénk kínál az ipar. Ilyeténképpen teljesen fölösleges aggódnunk a szervezetünkbe jutott kemikáliák hosszú távú hatása miatt, hiszen ez az ételmennyiség jóval az előtt eltesz bennünket láb alól, hogy a lomha E-xxx-nek egyáltalán eszébe jutna akcióba lendülni bennünk.

Az emberi szervezet európai aggyal föl nem foghatóan kicsiny mennyiségű étel feldolgozására teremtett. Kis mennyiségű étellel – hacsak nem a gonosz mostoha almájából kívánunk bevacsorázni – kisebb mennyiségű méreganyag jut a testbe. Ha mindehhez még teljes tápértékű ételmiszerek közül választunk, igyekszünk csomagolás nélküli árut vásárolni és magunk készítjük ételünket, akkor az ételmiszeripar környezetszennyező tombolását is megszüntethetjük.

Az előre gyártott ételmiszerekkel az a baj, hogy az ember néha akkor is egészségesebben táplálkozna, ha helyettük inkább a csomagolásukat fogyasztaná el.

Tiszta ételmiszerre vágyik? Legyen szíves menjen ki egy kistermelői piacra és elegyedjen szóba az árusokkal. Kérdezze meg, hogy ők termelték-e a tököt, babot, almát, körtét. Kérdezze meg, hogy permetezték-e a termést és hogy mikor. A legtöbben egyáltalán nem kezelik mérgekkel a veteményt, de mivel földjük túl közel van a műúthoz vagy a biogazdálkodás szabályainak valamiért nem felelnek meg, árujukat a kistermelői piacon értékesítik.

Főzze meg, amit vesz. A főzés nem ördögtől való. Teljesen mindegy, hogy ön férfi, nő, menedzser, igazgató, fiatal, még fiatalabb, király vagy fáraó, ennie szükséges és a főzés olyan kikapcsolódást jelent, ami néha még egy fáraónak is kijár.

Én főzök. Minden egyes napon. Ne is kérdezze. A lakás többi lakója sokáig úgy támogattott ebben, hogy kiültek a konyha padlójára, enyhén leitták magukat és az étel elkészültéig szóval tartottak. A férjem egyszer, hátha úgy gyorsabban haladnék, beállt mellém a pulthoz. Akkor csak kuktáskodott nekem, de később, ahogy nőtt a gyakorlata, maga is elkezdte megfőzni merészen válogatott receptjeit. Ma akármihhez nyúl, sokkal jobban sikerül az ő étele, mint az enyém. Nyavalyás kuktája.

Természetesen nem akarom arra kérni, hogy holnaptól élete végéig minden nap legyen szíves főzni. Csak arra biztatom, hogy ha eddig el is került a konyhát, ezután adjon a friss élelmiszereknek is némi esélyt.

*A kistermelők kedvesek,
standjukon az áru mindig
gyönyörű és olcsó.*

Hamarosan befejezem a lobbist a kistermelők mellett, de előbb még elmondom, hogy náluk az áru beszerzése valóban szórakoztató program. A kistermelői piacokon egymás mellett sorakoznak a kedvesebbnél kedvesebb eladók. Ha itt valaki nem úgy szolgálja ki a vevőt, ahogyan az a vevőnek tetszik, máris tíz másik répa, karfiol, alma, körte, dinnye, kukorica termelő áll a nagyra becsült ügyfél rendelkezésére. „Drágáim, jövő héten ne keressenek, disznóvágáson leszek – hajol közel a néni, amikor átadja nekünk a nagy kazal zöldséget – De remélem, aztán találkozunk!” Ez a nexus köztünk, meg piaci elárusítóink között. Maga a mennyország.

4

„Akkor tehát a négyes pont:
világuralom öt éven belül...
...Egyetértek, a tettek beszél-
nek, nem a szavak. Legyen
egy azonnali akció azonnal.
– Előbb meg kell szavazni.
- Persze persze, előbb
szavazni kell...”

(Monty Python - Brian élete)

Ahogy említettem, már közel három éve olvasom a há-
tástanulmányokat, amelyeket a bolygó jövőéért aggódó világ-
szervezetek tesznek közzé. Mindannyian az összeomlást, az
ötven-száz éven belül bekövetkező apokalipszist hirdetik, de
jelentéseik végén általában csak az szerepel: azonnali cselek-
vésre van szükség.

Az országok vezetői a riasztó adatok láttán mindent
megtesznek, - amit légkondicionált irodáikból emberileg ten-
ni lehetséges – annak érdekében, hogy csökkenjen a vég eljő-
vetelének esélye. Általában nincs jobb ötletük, mint az, hogy a
sötét, vérborzalom világvégét mint csak hajszal híján elkerül-
hető eseményt tárják a közvélemény elé.

Az állampolgároknak keltett lelkiismeret-furdalásra
építenek. Megpróbálnak még több szmogot, még több sze-
méthegyet még több kivágott esőerdőt mutatni és megalkot-
ják a világ legértelmetlenebb kommunikációs kampányait,
amelyek láttán az ember végképp elbizonytalanodik abban,
hogy mit várnak el tőle a bolygó megmentésének érdekében:

- Látom, látom, de most mit tudok csinálni? Nem kell
ötven évet várnom, már most megfojt a szelektív szemét az
ablakom alatt és komolyan fiúk, szerintetek én vágtam ki a
fákat?

**Az oktató weboldalakon
általában nem avatják be az
embereket a bolygót működ-
tető folyamatok részleteibe.**

Az oktató weboldalakon általában nem avatják be az
embereket a bolygót működtető folyamatok részleteibe. Min-
denki egyetért abban, hogy az állampolgár az, aki mindent
elrontott és neki is kell elvégeznie az állagjavító munkálato-
kat. De senki sem hajlandó odafordulni az állampolgárhoz és

*„Egy Nokia-kutatás szerint az emberek többsége a telefon feltöltése után nem húzza ki a töltőt a konnektorból, így az továbbra is ugyanannyi áramot fogyaszt, mintha töltené a telefont. A kutatók számításai szerint, ha a kétmilliárd mobiltelefon-tulajdonos egytizede a feltöltés után azonnal kihúzná a mobil-töltőjét, akkor évente mintegy 60 ezer európai háztartás teljes éves energiaszükségletét lehetne megtakarítani.” Halaska Gábor
Fn.hu 2006/40. - október 10.*

megkérdezni tőle, hogy: - te érted, hogy pontosan hogyan kell szelektálnod a hulladékodat? Érted, hogy hogyan tudod csökkenteni a CO₂ kibocsátást azzal, ha kihúzod a telefontöltőt a konnektorból, amikor nem használod? Érted, hogy milyen összefüggésben áll a klímaváltozás az anyagok újrahasznosításával? Érted, hogy miért kérem tőled, hogy javíttasd meg a csöpögő csapodat?

Kérem, kopogtasson be szomszédjához – aki reprezentálja az emberiséget, vagyis ellentétben önnel, nincsenek naprakész információi a környezetvédelemről – és kérdezze meg tőle, hogy érti-e a következő instrukciókat: „mérsékeld az ökológiai lábnyomod” vagy „ha csak minden második divathullámra ülsz föl, már segítettél” vagy „vegyél vissza” vagy „mindenki dobja be a magét” vagy „tehetsz rá vagy tehetsz ellene”.

Elismerem, hogy egyelőre nem tudok bizonyítékkal szolgálni arra, hogy a sötét jövő axiómaként való tállásánál és minden napos sulykolásánál valamint a homályos cselekvési tervek közzétételénél létezik jobb megoldás a klímaváltozás megakadályozására és az energiaforrások megóvására.

Csak azt tudom, hogy kivétel nélkül minden problémának több megoldása létezik a Földön, s ha van „B” terv, azt a biztonság kedvéért minél előbb működésbe kell hoznunk arra az esetre, ha az „A” terv cserbenhagyna minket.

Elnézését kérem, ha már sokszor hallotta az alábbi történetet, amely valószínűleg csak városi legenda de én azért szeretném igaznak hinni. Az egyik koppenhágai egyetemen esett meg, egy fizika vizsgán:

A tanár arra biztatta az éppen kollokváló hallgatót, hogy legyen szíves írja le, hogyan mérhető meg egy felhőkarcoló magassága egy barométer segítségével. A hallgató a kérdésre a következő feleletet adta: „- Fogunk egy hosszú zsinórt, rákötjük a barométer tetejére, majd a barométert lelógatjuk a földre. A zsinór hosszúságának és a barométer magasságának összege megegyezik a felhőkarcoló magasságával.”

A professzor elképedt a diák szemtelenségén és elégtelenre értékelte teljesítményét. A tanuló azonban meg volt győződve arról, hogy válasza abszolúte helyes és addig győttörte az egyetem vezetőségét, amíg azok ki nem jelöltek egy független bírót a vita eldöntésére. Az új tanár az esetet gyor-

san átgondolva megállapította, hogy bár a megoldás valóban helyes volt, de semmiféle emelt szintű fizikai ismeretet nem tükrözött. Ezért a diákot a feladat újbóli megoldására kötelezte ott helyben a folyosón.

A diák hosszú percekig állt szótlanul, mélyen gondolataiba merülve. A vizsgabiztos türelmesen várakozott, aztán, mert a tanuló még mindig nem nyitotta szólásra száját, feltette az első segítő kérdést: - Nos?

A diák bocsánatkérően bólogatott és azzal magyarázta hallgatását, hogy ebben a pillanatban számtalan megoldás áll rendelkezésére, csak az jelent nehézséget számára, hogy eldöntse, melyiket adja elő. A vizsgáztató biztosította a tanulót, hogy van ideje bőven, szívesen végighallgat minden megoldást, vágjon csak bele nyugodtan a feleletbe. A tanuló ekkor nagyot sóhajtott s sebesen kezdte sorolni ötleteit: „Először is megfoghatjuk a barométert, felmehetünk a felhőkarcoló tetejére, és ledobhatjuk onnan. Mérhetjük a földetéréséig eltelt időt, majd a kérdéses magasságot kiszámíthatjuk a $H=0.5g * t^2$ képlettel. Viszont ez a módszer nem túl szerencsés a barométer szempontjából.

Vagy, ha süt a nap, megmérhetjük a barométer magasságát, és árnyékát. Ezután megmérjük a felhőkarcoló árnyékának hosszát, és aránypárok segítségével kiszámíthatjuk a magasságát is.

De ha nagyon tudományosak akarunk lenni, akkor egy rövid zsinórt kötve a barométerre, ingaként használhatjuk azt. A földön és a tetőn megmérve a gravitációs erőt, a $T=2 \pi * \sqrt{l/g}$ képlettel kiszámíthatjuk a kért magasság értékét.

Vagy, ha esetleg a felhőkarcoló rendelkezik tűzlétrával, akkor megmászhatjuk azt és miközben haladunk fölfelé, a barométert magunk előtt görgetve megszámlálhatjuk, hogy annak kerülete hányszorosa a tűzlétra magasságának. Majd a barométer körmértékét meghatározva, egyszerű szorzással megkapjuk a kívánt eredményt.

De ha Ön az unalmas módszerre kíváncsi, akkor használhatjuk a barométert légnyomásmérésre is. A talajon és a tetőn mérhető nyomás különbségéből megállapíthatjuk a felhőkarcoló magasságát. Egy millibar légnyomás különbség egy láb magasságnak felel meg.

Itt, az egyetemen mindig arra buzdítanak bennünket, hogy próbáljunk eredeti megoldásokat kidolgozni, ezért mindent összevetve, a legjobb módszer a felhőkarcoló magasságának megállapítására az, ha hónunk alá csapjuk a barométert, bekopogunk a portáshoz, és azt mondjuk neki: „Ha megmondod, milyen magas ez az épület, neked adom ezt a szép új barométert.”

A történet főhőse állítólag Niels Henrik David Bohr (1885 – 1962) (a képen balra) később Nobel díjjal jutalmazott dán fizikus volt.

Ahhoz, hogy a megmeneküléshez jó „B” tervet tudjunk kovácsolni – mint korábban említettem – alaposan meg kell ismerkednünk globális portánk elejével

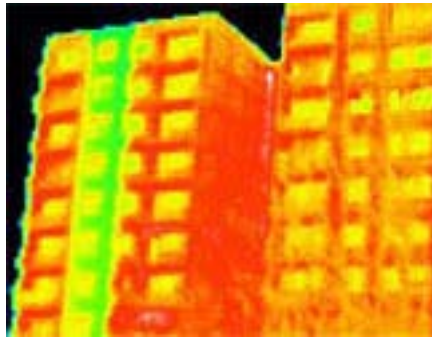
Hüledezünk a villanyszámla láttán, de folyton áram alatt tartunk minden háztartási gépet.

Mindent megveszünk, amit meglátunk, de a felhalmozott kozmetikumok, tisztítószeresek, ruhák, cipők nagy részét maximum egyszer használjuk.

Nem tudjuk, hogy pontosan hogyan járunk el, így az otthonunkban összegyűlt árunak és csomagolásának elhanyagolhatóan kicsiny részét, saját képzelőerőnkre hagyatkozva szelektáljuk.

Télen a folyosót és az utcát fűtjük.

Tízszer többet eszünk, mint amennyire szervezetünknek szüksége van.

Évente 260 millió kilogramm bontatlan, lejárt szavatosságú élelmiszert dobunk a szemétkukába.

Morgolódunk a vízszámla miatt, de az öblítés mellett a mosogatást is folyóvíz alatt végezzük.

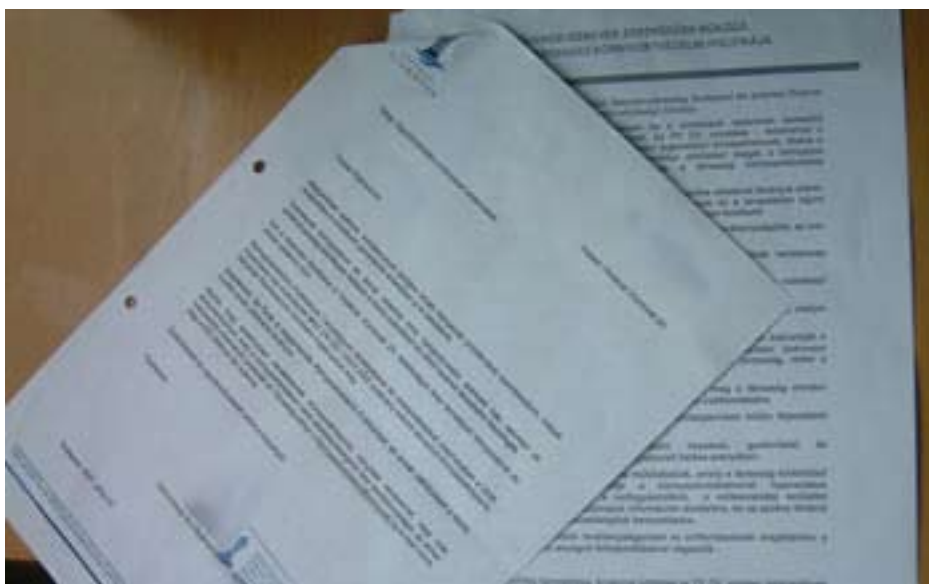

A háztartási hulladék nagyobb részét pedig – mivel a magyar szelektív szemét-udvarozás és embertelen begyűjtése nem győzött meg bennünket arról, hogy ez a módszer kapcsolatban áll a környezetvédelemmel –, kivetjük a város szélén éktelenkedő, egyre terebélyesedő szemétdombra, hogy ott bomoljon le úgy nagyjából ezer év leforgása alatt.

Elismerem, siralmas a teljesítmény, amelyet nyújtunk, de most vessünk egy pillantást azokra, akikről a környezettudatos viselkedés példáját vesszük. Vagyis nézzünk szét a magukról a környezetvédelem élharcosaként nyilatkozó nagyvállalatok és hatósági szervek portáján.

A Villamos Művek, a Főtáv, a Környezetvédelmi Minisztérium, az FKF Zrt., az APEH, az önkormányzatok valamint minden pénzintézet, mobil szolgáltató, és internet szolgáltató friss, fehér, ropogós papíron levelezik ügyfeleivel. A nem újrahasznosított papírból készült lapok hátoldalát nem használják fel, üzeneteiket, számláikat akkor is két külön íven küldik ki, ha a második ívre már csak az aláírás csúszik át.

A Fővárosi Vízművek ebben a levelében Környezetköz-pontú Irányítási Rendszerével büszkélkedik. A két oldal terjedelmű üzenetet két különálló, friss fából gyártott fehér lapra nyomtatta, pedig az könnyedén elfért volna egy újrahasznosított papírból készült lap két oldalán.

Az ELMŰ - nem újrahasznosított anyagból készült kiadványán - az energiatakarékosság mellett kampányol. A cégnek körülbelül 1,3 millió ügyfele van, valószínűleg közel ilyen példányszámban készülhetett e prospektus.

Csaknem minden nagy cég zászlajára tűzte a környezetvédelmet, de levelezésüket műanyag ablakos, friss papírból gyártott borítékokban bonyolítják.

Az áruházláncok és a gyorsan forgó fogyasztási cikkek hazai képviselői előbb említett szolgáltatóipari kollégáikhoz hasonlóan – szavakban – ugyancsak környezettudatos magatartásra törekednek.

Magyarországon évi 500 milliárd forint értékű, fogyasztásra buzdító reklámot nézünk végig a tévében.

Hogy a reklámokkal mesterségesen gerjesztett vásárlási kedvet helyben és azonnal ki-elégítsék, a magyarországi áruházláncok nyugat-európai kollégáik törekvéseivel éppen szemben haladva, százával nyitják üzleteiket lakásainktól néhány méterre a zöldövezetek közepén. Az építkezésekkel illetve az áruszállítással járó zajszennyezés óriási méreteket öltött. A környezetvédelemért felelős hatóság készséggel együttműködik az áruházláncokkal a lakosság megkínzásában.

A túlfogyasztás fenntartásához szükséges árut kamionok tízezrei szállítják az áruházakba. A termékek nagy része külföldről érkezik hozzánk. Ha az üzletek csak a hazánkban egy év alatt kidobott élelmiszer-mennyiséggel fogadnának kevesebb árut, akkor évente 37140 darab hét tonnás kamion égéstermékétől és zajtól szabadulnánk meg.

Vajon itt és most vége lenne a világnak, ha a hatósági és vállalati PR funkciójú környezetvédelmi reklámkampányok óriásplakátjainon, az interneten és televíziós hirdetésekben nem csak az egyén felelősségét firtatnák? Valóban egyedül az állampolgár zúzta szét a bolygót? Nem kellene annyit vásárolnia és szelektíven kellene gyűjtenie? Ez lenne a probléma valódi megoldása?

Vajon mennyivel kevesebb villamos áram, gáz, víz fogyna és vajon mennyivel kevesebb fát kellene kivágni, ha a társadalmi felelősségvállalásukat úton útfélen hangoztató nagyvállalatok számláikat újrapiapír két oldalára nyomnák, ha nem csomagolnák be, amit nem kell és ha csak annyi élelmiszerrel dobnának kevesebbet piacra, mint amennyit ma Magyarországon bontatlanul kidobunk?

A nagyvállalatok környezettudatosságra oktató weboldalaikon lemondásra biztatnak bennünket. (vegyél vissza.hu, ne kocsikázz annyit, ne folyasd a csapot.) Aztán elégedetten, műanyag, fehér borítékba rejtve, dupla fehér lapon küldenek ki egy háromsoros számlát, zsugorfóliába csomagolják a brokkolit, műanyag alapú matricát ragasztanak minden egyes almára, szellős műanyag zacskóba dugják a salátát és a kelletnél két mérettel nagyobb, újrahasznosíthatatlan dobozba helyezett paradicsomot, piros műanyagháloval fixálják. Az óriás szolgáltatók pazarlására és a gyorsan forgó fogyasztási cikkek értelmetlen csomagolására végtelen számú példát tudnék hozni.

Ha a klímaváltozást és a bolygó készleteinek rohamos fogyását csakis mi, egyének idéztük elő és a folyamat visszafordítása egyedül rajtunk múlna, akkor valamilyen kedvező változásnak már mutatkoznia kellene töretlen szelektív szemétygyűjtési kedvünk és a háztartásunkban végrehajtott energiatakarékossági intézkedéseink nyomán.

De a bolygó nem gyógyul. A dolog úgy áll, hogy mára a Föld felét megettük, a másik fele pedig a kukába került. Mi állampolgárok értjük, hogy miért. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumban, az önkormányzatokban, az óriásszolgáltatók vezérigazgatói székében és a gyorsan forgó árucikkgyártó és forgalmazó cégek marketing igazgatói pozíciójában ülő nénik és bácsik is értik?*

* Az emlékeim szerint 2003-ban vagy 2004-ben sugárzott szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítését célzó kampányban a tudáskereső kisiskolás tájékoztatta gyerektársát: „- fém a fémbe, papírt a papírba. Érted?” Majd felénk, fordult és mintha a világ legértetlenebb társaságához intézné szavait megkérdezte: „- a nénik és bácsik is értik?” Sajnos sem a kampány megrendelőjét sem a kreatívot nem találok az Interneten.

Mi a Marson – azon a másikon ott, a korábban említett távoli galaxisban – úgy oldottuk meg a klímaváltozás és az energiaforrások pazarlásának problémáját, hogy megértettük a helybeliek szokásait és kultúráját. (Kérdőre vontuk a bolygó valódi tönkretévőit is, de a velük folytatott hajmeresztő párbeszéd leírása egy külön könyvet igényelne.)

Hogy merre haladsz, az sokkal fontosabb kérdés, mint az, hogy milyen gyorsan haladsz.

Rájöttünk, hogy bolygónk lakóit nem foglalkoztatja a távoli jövő alakulása. Legtöbbjük még életbiztosítást sem köt. Őket a jelen érdekli. Itt vágyakoznak valami kellemes után és itt hessegetik el jövővel kapcsolatos borús gondolataikat. E lakók elnyomják félelmeiket, de ha meglátnak valamit, ami megtetszik nekik és maguk számára is elérhetőnek minősítik, képesek hónapokat nélkülözni annak érdekében, hogy végül ahhoz a valamihez hozzájussanak. A Marson erre a tényre alapozva dolgoztuk ki a bolygó megmentésének stratégiáját.

Megmutattuk, hogy honfitársainknak mi hasznuk származik a környezettudatos életből (nekik és nem az ükunokáiknak, most és nem a jövő évszázadban), aztán leküzdhetetlen vágyat ébresztettünk bennük az ökolakások, a szelektív hulladékból készíthető használati tárgyak, a zöld takarítás és a mértéktartó, egészséges étkezés iránt. Megmutattuk nekik, hogy a túlvásárlás ellenszere az általuk épített közösségekben rejlik. Bizonyosságot szolgáltatunk arról, hogy közösségi lényekkel találkozni, beszélgetni és időt múlatni sokkal, sokkal szórakoztatóbb, mint szakadatlan vásárolni.

A bolygómentő megoldások kidolgozásakor számításba vettük az égitest lakóinak üzleti érzékét is. Mi a Marson ugyanis megértettük, hogy a szelektív hulladék felbecsülhetetlen érték. Magától értetődik hogy e csodálatos másodnyersanyag hozta haszonból részesednie kell annak is, aki azt szabadidejében, otthonában gondosan szétválogatta, megtisztította és újrafelhasználásra alkalmas állapotba hozta.

Vajon gyors és fergeteges győzelmet arattunk? Hová gondol barátom? Ami százötven év alatt romlott el, annak megjavítására aligha lesz elegendő egy hétnyi idő. Türelmesek voltunk.

Végül a természettel kialakított együttműködés tette égitestünk lakóit olyan intelligenssé, technológiájukat pedig olyan fejletté, hogy elindulhattak a távoli galaxisok felfedezése felé és kicsit több, mint ezeregyszáz évvel ezelőtt rábukkanhattak a Földre.

A következő nyolcvan évben éppen ráérek arra, hogy ezen a bolygón is vágyat ébresszek néhány emberben a szórakoztató, magától értetődő, vonzó, tartalmas, ismeretségekkel és barátságokkal teli környezettudatos élet iránt. Lesz dolgom bőven, így legjobb ha rögtön munkához látok:

5

Emberkísérlet numero egy

Őszintén szólva, izgulok egy kicsit.

Miért vagyok megveszve annyira a Hundertwasser-Krawina házért?

*Josef Krawina osztrák építész
(1928 október 20. –)*

Sokáig Hundertwasser Házként ismertük ezt az épületet, csak később változtatták nevét Hundertwasser-Krawina házzá. Josef Krawina bécsi építész, az elsők között alkalmazta munkáiban a háztetők zöldövezetté való változtatását. Krawina régi házakat varázsolt újjá úgy, hogy eredeti homlokzatukat és előnyös részleteiket megőrizte, közösségek kialakulásához szükséges funkcionális tereket tervezett hozzájuk s a régi szerkezethez az új házrészeket korszerű anyagokból építette hozzá.

A Hundertwasser-Krawina ház Bécsben a Löwengasse 43. szám alatt található.

Krawinát épületei tervezése közben az vezérelte, hogy magától értetődővé tegye mind a lakók mind a külső szemlélők számára, hogy ember és természet harmonikus kapcsolatban állnak. A bécsi Hundertwasser házat Josef Krawina tervezte és Friedensreich Hundertwasser színezte ki. Másként fogalmazva: Hundertwasser volt az, aki az épület hagymakupoláinak, szobrainak, ablakainak, különös fényhatásokat előidéző ezüst csempéinek, egyedi, kerámialapokkal borított oszlopainak és színes szökőkútjának megtervezésével világhírűvé tette Krawina csodálatos építészeti elképzeléseit.

*Maler Friedensreich
Hundertwasser
(1928-2000) osztrák építész,
festő és filozófus*

A ház lakói a természettel szoros kapcsolatban a házból kinövő zöldövezetben, a látogatók kíváncsi pillantásaitól védve, művészeti alkotások garmadájának társaságában élik mindennapjaikat.

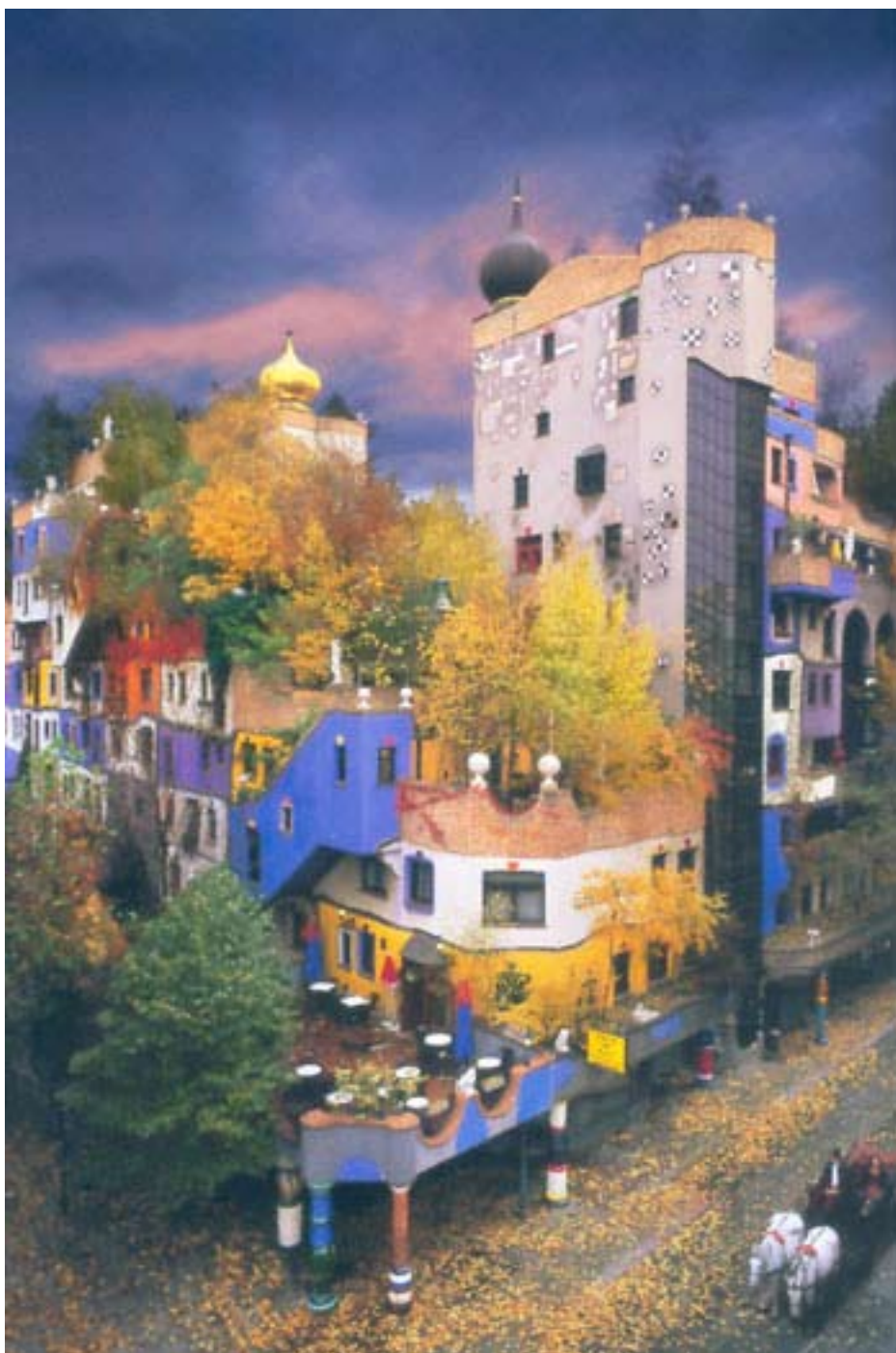
Le kell szögezzem, hogy Hundertwasser és Krawina nem alkottak fényes párost. Krawina valódi nyolcvanas évekbeli ökoparadicsomot szeretett volna építeni, vagyis amennyire csak a kor technológiája engedte, új szigetelőanyagokat alkalmazva, meg szeretne volna akadályozni az energia elillanását a házból. Ezen felül meg szeretne volna tartani az átalakításra szánt régi ház eredeti homlokzatát. 1979-től 1980 nyaráig dolgozott a terveken és közben szakadatlan birkózott az építésügyi hatóság embereivel, akik egyetlen újító gondolatáért sem lelkesedtek. Bár Hundertwasser befolyása és meggyőző

ereje jó szolgálatot tett volna ebben az időszakban, a művész úgy döntött, hogy inkább Új-Zélandra utazik és ott várja ki, amíg Krawina megrajzolja a ház terveit és meggarcol a helyi építészsárkányokkal. Krawina a jelek szerint igen jó gondolatolvasó volt, mert végül sikerült olyasmit letennie az asztalra, amivel a távolból figyelő, örök kerékkötő Hundertwasser is elégedett lehetett. Így a művész 1980-ban ismét visszatért Bécsbe és megkezdte a ház terveinek kiszínezését. Sajnos a két ember ezúttal sem tudott huzamosabb ideig együtt dolgozni. Hundertwasser nyíltan ellenszegült Krawina amúgy is alaposan megtépázott ökotörékvéseinek és a világerő sem tudott egyességre jutni az építésszel a ház homlokzatának végső kinézetét illetően. Ezért Krawina megdühödött és 1981-ben végleg kivonult a projektből.

Az lehet, hogy Hundertwasser egy zsémbes ember volt és alkotótársaként sem bizonyult felülmúlhatatlannak, de azt senki nem vitathatja el tőle, hogy ezt a házat Krawina tervei és

saját dizájn elképzelései alapján végül egyedülállóan vonzóvá változtatta. A ház homlokzatán látható különböző színek, az egyes lakások határait mutatják. Mindenki messziről láthatja, hogy melyik az ő otthona az épületben. A művész egységes színekkel jelölte a hasonló funkciójú tereket. A szürke részek például a közösségi helyiségeket mutatják. Ilyen színűek a belépő és közlekedő részek, valamint a gyermekek játszótérje, a télikert és a kávézó terasz. A gyermekek kedvéért a ház közlekedőinek falait - firkálókorbán lévő gyerekmagasságig - lemosható réteggel vonták be. Állítólag az épület e funkcióját az arra jogosultak maradéktalanul ki is használják.

Az épületben 16 privát és három közösségi tetőterasz kapott helyet. Minden – de minden – szabadtéren fekvő négyzetcentiméterét a háznak zöld növényekkel ültették be. A bécsi ingatlanpiacok szerint jószántából lakó még soha nem adta el a Hundertwasser-Krawina házban vásárolt lakását.

A Hundertwasser házak egybeolvadnak a természettel. A képen látható építmény egy fokozatosan emelkedő, spirál alakú lakóépület, szabadon, az épület lábától a csúcsáig bejárható zöld tetővel, hullámzó vonalakkal és „táncoló” ablakokkal. A spirál karjai által közrezárt parkos játszótér és a mesterségesen épített hatalmas zöld hegy feledteti, hogy valójában egy 105 lakásos, kolosszális lakóházról van szó.

Végtelenül izgalmas felfedezés, hogy a panelházakat viszonylag könnyedén a Hundertwasser-Krawina házhoz hasonlatossá lehetne alakítani. Tökéletes téglatest formájuk megengedi, hogy szépséges, színes külsejük és pillanatnyilag a leghatékonyabb hőszigetelő anyagként ismert föld- és zöldsztakaróval borított fedelük legyen. Ezeknek a házaknak az energiagazdálkodását sokkal olcsóbb és egyszerűbb módszerekkel helyreállíthatnánk, mint ahogy azt a panelprogram sugallja.

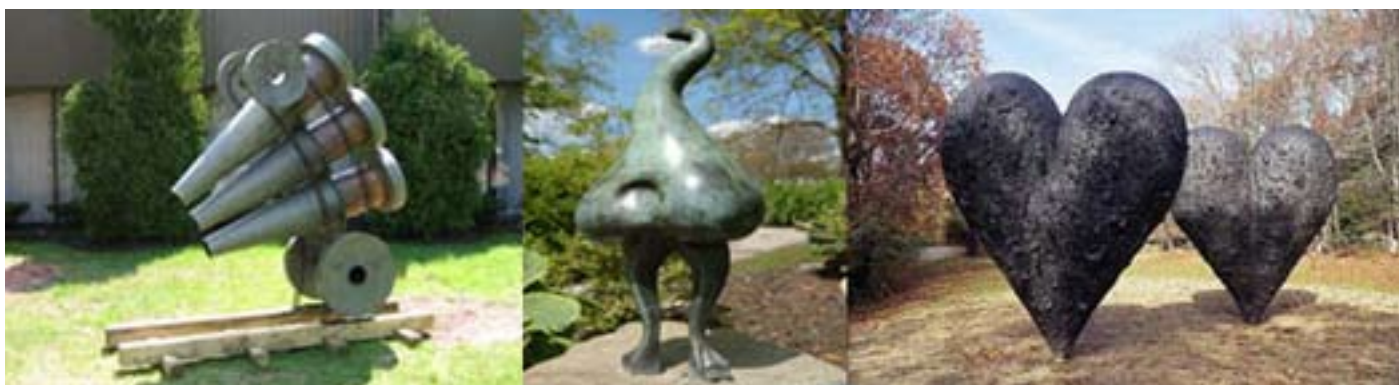
Gondolta volna, hogy a nap- és széleenergia olykor művészeti alkotások alapanyagául szolgál?

A Grotto névre keresztelt szökőkút egy meredek hegyoldalon kapott helyet, néhány száz méterre egy szoborparktól.

Paul Vosst a napenergia, ökológia és művészet iránti szenvedélye készítette arra, hogy 1990-ben megtervezze első napelemes szökőkútját. Vosst munkájában a római kori kútak, kertek és vízvezetékrendszerek felépítése inspirálja. A ellipszis alakú Grotto egy lépcsőzetes elrendezésű kút, amelynek felső szintjére napelemet, alsó szintjére a föld alá, egy 4000 literes gyűjtőmedencét épített a művész. Voss mocsári növényeket telepített a szökőkút területén minden olyan helyre, ahová a víz eljut. Azért cselekedett így, mert ezek a növények megakadályozzák a víz algásodását, amire azért van szükség, mert a szökőkút mindig ugyanazt a 4000 liter vizet keringeti, így a tervezőnek meg kellett oldani a víz természetes tisztulását.

A szökőkút akkor jön működésbe, ha a Nap rásüt a napelemre. A napenergia aktiválja a rejtett vízpumpákat, amelyek átszívják a vizet a medencéből a szökőkútba. A szökőkútból feltörő víz a lápi növényekre hull vissza. Ezek a növények elvonják azokat az anyagokat a vízből, amelyek a víz algásodását idézhetnék elő. A víz aztán visszafolyik a gyűjtőmedencébe és ciklus kezdődik előlről.

Voss a víz csobogásának hangját egy akusztikai szempontból gondosan megtervezett csatornán át levezette az általam látott egyik legviccesebb szoborparkba, hogy a látogatók vízközelségben érezhessék magukat. Ő ezt valamiért fontosnak tartotta.

Vezeték nélküli közvilágítás

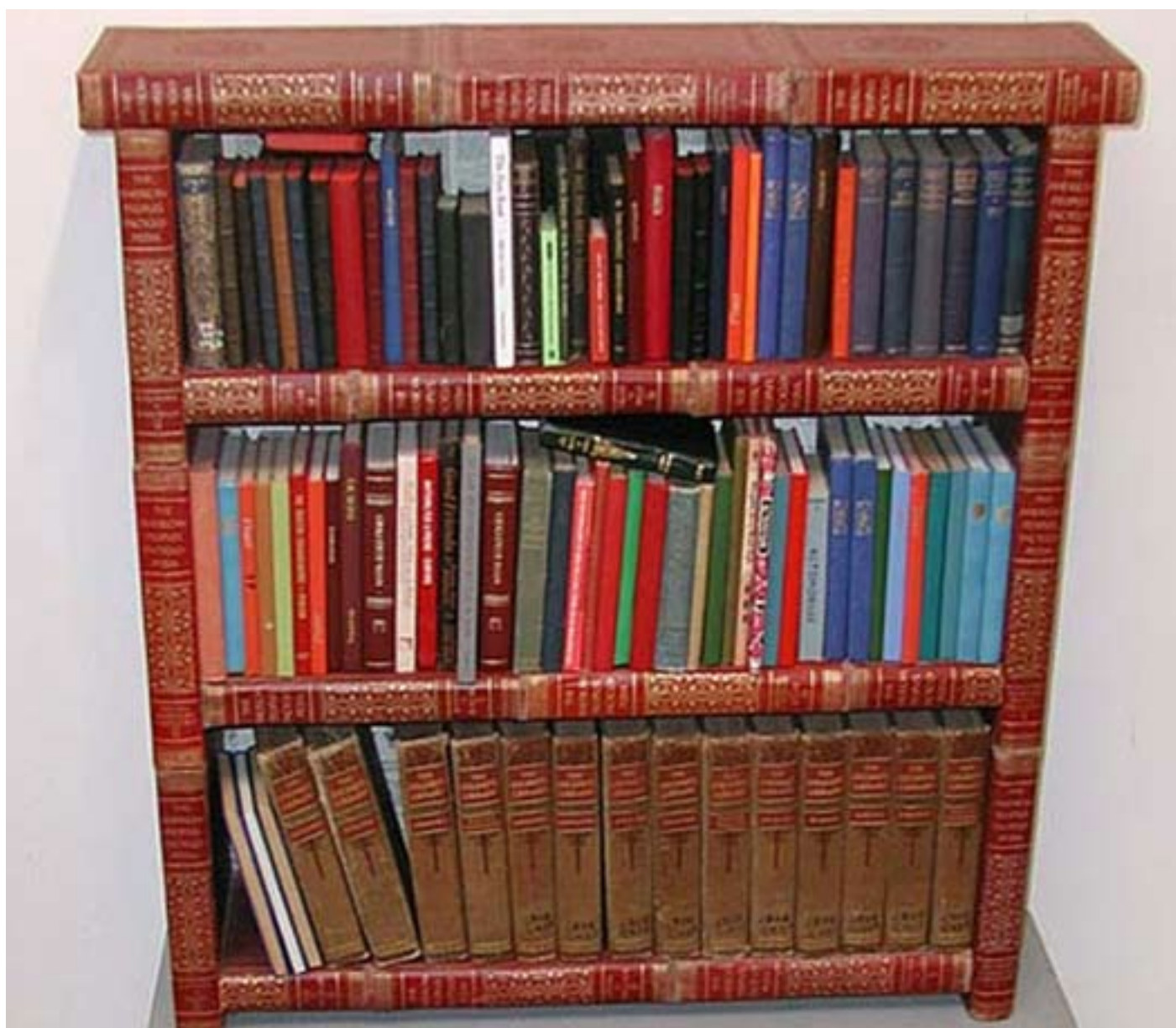
Fiatal holland dizájnerek (Demakersvan) létrehoztak egy utcai lámpát, amelyet elmondásuk szerint szélturbinák ihlettek. A művet Fényes Szél-nek nevezték el. A szabadon álló, 2,4 m magas alkotás tetejére egy 1,9 méter átmérőjű propellert applikáltak. A propellerlapátokat vitorlavászonból készítették el, így zárva ki az esélyét annak, hogy valakit véletlenül lenyakazzanak az utcán. A dizájnerek így nyilatkoztak az alkotásról: „A legkisebb fuvallat energiáját is eltárolja. Elegendő áramot termel ahhoz, hogy lámpája nyári estéinket az idők végezetéig bevilágítsa.”

Szelektív szemétből készült műalkotások

Madárszobrok órarugóból

„Állatszobrokat készítek hulladékfém-ből, anyacsavarokból, evőeszközökből, régi órákból, reteszekből. Minden fémárut felhasználok, amit elhajítva találok az utcán vagy amit nekem adnak a szomszédok. Minél szokatlanabb alakú egy fémdarab, annál jobban örülök neki, mert éppen az a célom, hogy egy olyan szobrot hozzak létre, amit akár órákig is elnézegethetsz újabb részletek után kutatva.” Joe Pogan hulladékfém szobrász

A régi könyveket eladhatja a bolhapiacon, kidobhatja őket a szelektív papíroknak kihelyezett konténerekbe vaaagy...

Jim Rosenau olyan házban nőtt fel, amelynek ötezer könyvet számláló könyvtára volt. Jim 2002-ben gyártotta le első, a szó szoros értelmében vett könyvszekrényét régi, kidobásra ítélt könyvekből. Munkájához az inspirációt Nicholson Baker „A könyv, mint bútordarab” című esszéje adta. Rosenau egy kiadó-dinasztia sarja, s mint ilyen, a hideg veríték leverte amikor arra gondolt, hogy apja és nagyapja zsörtölődését kell majd hallgatnia, ha kiderül, hogy ilyen hivatást választott. Szerencsére a hozzátartozók hamar elismerték, hogy a gyerek jó könyvbútorasztalos.

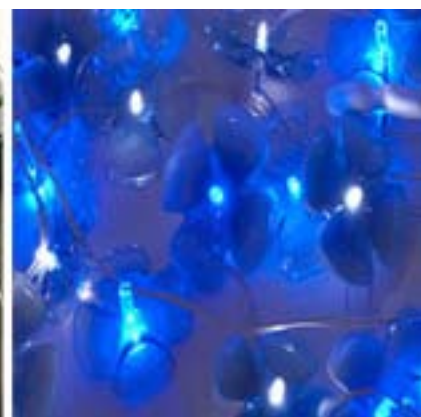

Lea Turto foglalkozása: műanyagkanál vizuális művész

„Környezetművész vagyok. Miközben dolgozom, a közönségem – az emberek a parkban, a kirándulók az erdőben – mozognak körülöttem. Padot húznak oda, nézik, ahogy kialakítom a formákat. Segítenek is. Az alkotásaim funkcionális részét képezik a közösségi életnek és a környezetnek egyaránt.” (Lea Turto, Finnország)

Megfigyelte, hogy a fél literes műanyagpalackok talpában virágokat rejtettek el?

Michael Brand szenvedélye saját bevallása szerint az újrahasznosítható szemét menedzsmentje. Ebben a pillanatban a művész szelektív hulladék iránti lobogása függönyökben, csillároknak, dísz tárgyakban manifesztálódik. Michael jelenlegi munkáinak alapanyagául a műanyagpalackokat választotta. „Mások számára ezek a palackok csak problémát jelentenek, nekem most ők jelentik a Dizájn Mennyországot.” – mondja Brand.

6

Mit tehet, ha hirtelen üti fel fejét a környezettudatosság utáni vágy és ön azonnali akcióra szánja magát, azonnal?

Tudta, hogy a Földön lévő vízmennyiség mindössze három százaléka ivóvíz? Tudta, hogy ebből a három százalékból két százalék, az Északi- és Déli-sarkon található fagyott állapotban?

Az ivóvíz sokkal értékesebb, mint gondolná

A Föld jelenlegi vízkészletének mindössze egyetlen százaléka ivóvíz. Csak egy. Kétszázaléknyi vizünk van még ugyan az északi és déli sarkvidék hósapkáiba zárva, de azt hiszem, mindenki nevében mondhatom, hogy azt a vizet, amíg élünk nem szeretnénk olvadt állapotban a lakásban látni.

A ivóvizet úgy pazaroljuk, mintha korlátlan mennyiségben állna rendelkezésünkre. Ha ezen a szokáson nem változtatunk, hamarosan annyi tiszta vizünk sem marad, hogy pótolni tudjuk azt a folyadékot, amelyet e veszteség felett érzett szomorúságunkban belebógtünk a zsebkendőnkbe.

A mi háztartásunkban 3 felnőtt, havi 14000 liter vizet folytat el. Ez a mennyiség egy 9 m² alapterületű, átlagos belmagasságú szobát kicsivel több mint félig töltene meg. 14000 liter vízzel mosogatunk, főzünk, takarítunk, toalettet öblítünk, mosunk, tisztálkodunk. Ez azt jelenti, hogy havonta fejenként 3111 db másfél literes flakon víz áll iváson kívüli vizeskedési szükségleteink kielégítésére.

Nem mondanám, hogy a családnak nagy figyelmet fordít a takarékoskodásra, de így is sikerült hozzátartozóim és magam 18-20 ezer literre rúgó havi fogyasztását leszorítanunk azzal, hogy addig mentem az idegeikre, míg mosogatás, gyümölcsöblítés, a konyhapult takarítása és fogmosás közben elzárták a csapot, amikor annak folytatására nem volt közvetlen szükség. (Most bort prédikálok és vizet iszom, mert néha félálomban a zuhany alól nyúlok a fogkeféért és fogmosás közben végig ömlik rám a víz.)

Európa déli államaiban vízhiány van. Nem ötven év múlva folytatnak közelharcot az ivóvízért az emberek, ők most szomjaznak. A spanyol hatóság mindenkit megbüntet, akit kocsimosáson vagy medencéjének feltöltésén kap. Franciaországból 2008 májusától 1,2 millió m³ víz érkezett Barcelonába, de ez a mennyiség is csak néhány napnyi ivóvízszükségletét biztosította a katalán város lakóinak.

Magyarország víznagyhatalom. Egy óriási karsztvíz-készleten ülünk, szinte bárhová fúrhatunk, előbb-utóbb ásványvíz tör föl nálunk. Nekünk annyi édesvizünk van, hogy belefulladásunk, az emberiség kétharmadának pedig 25 éven belül nem lesz mit innia. Na?

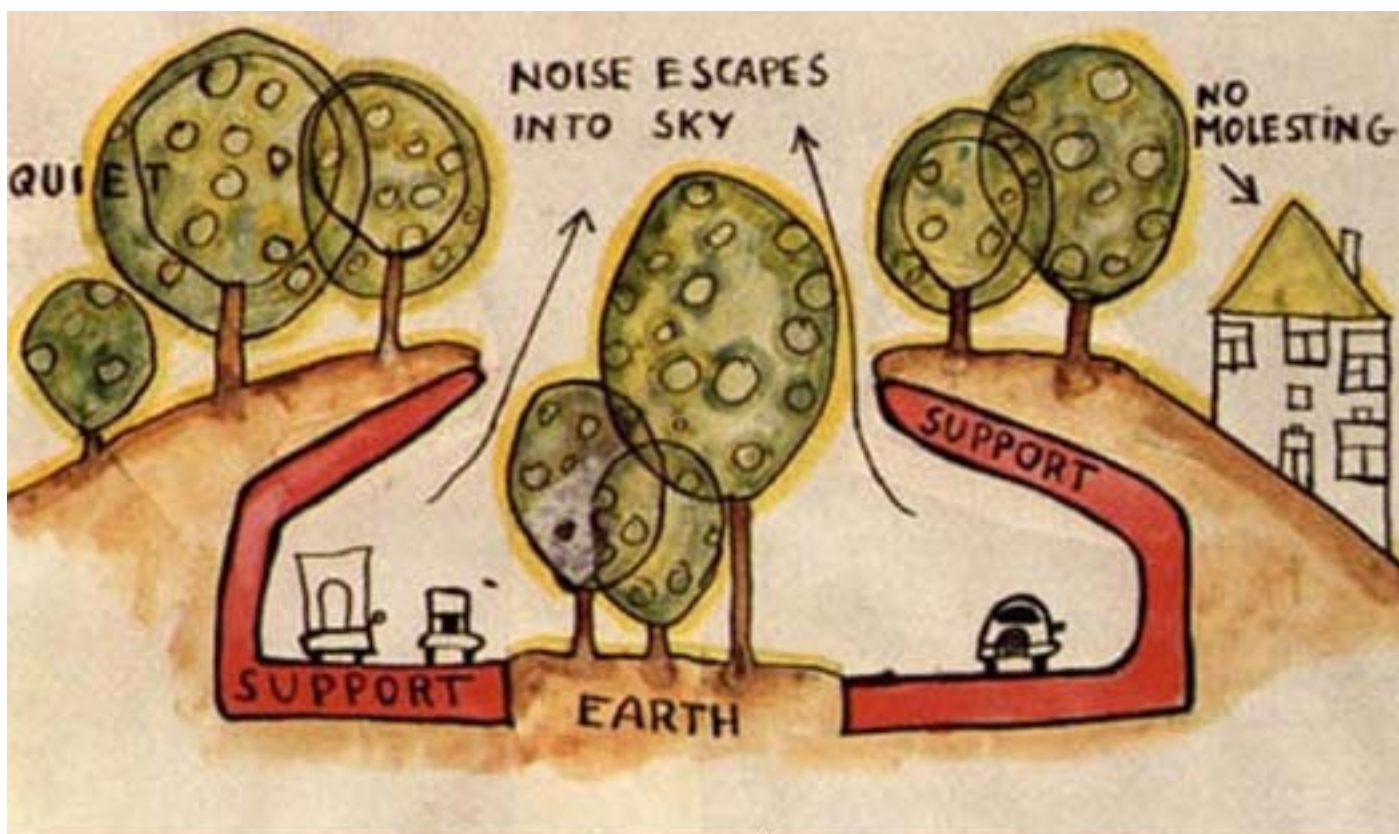
Pontosan. Vízsejkek lehetünk. Feltéve, ha közben a természetbe juttatott kemikáliákkal meg nem mérgezzük a készletet vagy ami még valószínűbb: le nem húzzuk az egészet a végén.

Egyetlen csöpögő csapon keresztül naponta 74 liter ivóvíz jut a lefolyóba. Egy rossz WC tartály havi körülbelül 334.000 liter vizet pazarol. Ez azt jelenti, hogy Európában elegendő minden ötödik csapnak csöpögnie vagy minden nyolcszázötvenedik toalettnek folynia ahhoz, hogy évente egy Balatonnyi (1,9 milliárd m³) víz kárbavessen.

Tehát ha érdeklí a meghirdetett vízsejk állás, akkor legyen olyan kedves mától elzárni a csapot amikor nincs rá szüksége és kérem, tegye meg, hogy minden zuhanyzását két perccel lerövidíti. A víz fölösleges elfolyásának megakadályozásával havi 3-4000 liter vizet, míg a két perces zuhanyrövidítéssel havi 560 liter vizet takarít meg. Ez utóbbi intelem rád, szomszéd Marci, - akit anyád örül, ha egy percre a zuhany alá tud rimánkodni - nem vonatkozik.

KVVM – Felszín alatti vizeink
Felszín alatti víztároló képződmények például a karsztos kőzetek, amelyek Magyarország területének mintegy ötödét kitevő hegyvidéki területeknek a felén található meg. A felszínre bukkanó karsztos kőzetekbe a csapadék legnagyobb részben közvetlenül és gyorsan szivárog be, ezért a karsztvizek utánpótlása igen jó.

Éppen ideje, hogy a felüljárók a föld alá kerüljenek. Hundertwasser a földalatti sztrádákat fákkal szegélyezte tervrajzain, mert a zöld növényzet véleménye szerint megszűrné és lekötne a kipufogógázból levegőbe kerülő mérgező anyagokat. A tervekben szereplő utak zaját szinte egyáltalán nem hallanák a környéken élők és a megnövekedett földterületet is remekül lehetne hasznosítani.

Hagyja otthon a kocsiját, ha a szomszéd utcába megy!

Hivatalos felnőtté való válásom pillanatától vezetek. Nem emlékszem, hogy egy előttem álló „séta vagy autózás” dilemmában valaha is a séta mellett döntöttem volna.

Ezért kéretik értékelni, hogy néhány hónapja gyalog járok a munkahelyemre és többi uticéлом elérésére is meglepően sokszor választom a tömegközlekedést.

Az autózás hasznos, gyors, szükségszerű. Ebben a hitben megingatni engem hiábavaló próbálkozás lenne. Viszont véleményem szerint az autó egyike azoknak a tárgyaknak, amelyek lomhává teszik az ember agyát. Ha gépkocsi kerül a birtokába, az ember nem gondolkodik, nem mérlegeli a megtenni kívánt távolság hosszát, nem kombinál az utazás alternatíváin, csak beül a volán mögé és hajt.

Arra kérem, hogy egy ilyen primitív szerkezetet, mint a gépkocsi, ne engedjen tudata fölé kerekedni. Arra kérem, hogy ha ideje, kedve engedi és a logika is azt diktálja, hagyja otthon autóját és sétáljon az uticélig.

Az erdők és a közöttünk
kötetett megállapodás
értelmében mi újrapapírt
használunk, ők cserébe
évszázadokon át tisztítják a
levegőnket.

Biztos vagyok abban, hogy sokan kifejezetten csúnyának találják az újrahasznosított alapanyagból gyártott papírlapokat, ezért félnek azokat kipróbálni. Mi már egy éve levelezünk cégeinknél barna papíron. A rút külső enyhítésére kitaláltunk egy emblémát, amelyet minden számlalevelünkre és üzenetünkre rányomtatunk. Lassan vevőink is átveszik ötletünket és Napocskás logónk visszaköszön a postánkkal érkezett, barna papírra nyomott levelek némelyikén.

Arra kérem, hogy próbálja ki az újrapapírt. Nem szép, de az embereket általában a rá nyomtatott levél tartalma sokkal jobban foglalkoztatja, mint a lap színe. Felajánlom önnek Napocskás emblémánkat is. Ha kedve tartja, a tettekmezeje.hu oldalról szabadon letöltheti pecsétünket és rányomtathatja újrapapíron küldött üzeneteire.

7

Tavaly karácsonyra egy szónoki emelvényt kaptam

(speaker's corner-t: azért r's és nem s', mert Hyde Parkban kiállított kollégájával szemben én ezt csak egyedül használom). Idén születésnapomon másik szenvedélyemnek, a tisztaságnak kedvezett a szerencse.

*„It's a jungle out there
Poison in the very air we breathe
Do you know what's in the water that you drink?
Well I do, and it's amazing
People think I'm crazy, 'cause I worry all the time
If you paid attention, you'd be worried too...”
(Monk song)**

„Obsessive-compulsive” takarítási vágyam kiéléséhez születésnapomra ecetet, olíva olajat, szódadikarbonát, sütőport, citromot, gyümölcs olajat és két pár boatollas gumikesztyűt kaptam.

**, ...Ez egy dzsungel odakint
Minden lélegzetteddel mérget lélegzel
Tudod, mi van a vízben, amit iszol?
Nos, én igen, és megdöbbentő
Az emberek azt hiszik, örült vagyok, mert folyton
aggódom
Ha odafigyelnél, te is aggódnál...”
(a szerző fordítása)*

Piszok nincs a lakásunkban, az egyszer biztos. Hasonlóan a Jóbarátok című sorozatban látottakhoz, ahol Mónika étterme nem köjál- tiszta, volt hanem Mónika-tiszta, nálunk Judit-higi-éniával találkozhat a kedves vendég. Ebben eltér az én és a velem lakók ízlése, mert míg ők a járdára hullott kolbászkatonát ráfújással fertőtlenítik, én akkor sem eszem meg semmit, ha az véletlenül az előtte háromszor áttörölt konyhapultra pottyán.

Illatosító:

A sütőpor magába szívja a szagokat. Keverjen össze sütőport tetszés szerinti természetes virág vagy gyümölcsolajjal (8 evőkanalanként három csepp olaj). Tegye a keveréket egy dekoratív vázába vagy dísztányérba és helyezze el a lakásban.

Ha dohányzik, szórjon egy-két kávéskanál szódobikarbónát a hamutálakba, hogy lekösse a füstöt.

Ha illatosítani szeretné lakását, csepegtessen egy kis fürdőolajat vagy vanília esszenciát egy-egy forró vízzel teli tálkába vagy befőttes üvegbe. Helyezze el az illatozó edényeket a szobákban, a fürdőszobában és a konyhában.

Charlie Sheennek és a tisztítószernek feltétel nélküli rajongója vagyok. Régebben a boltban vásárolt kemikáliákat is imádtam, de aztán láttam egy brit televíziós showt, ahol két nő, Kim és Aggie a kliensek szabályos trágyadombra emlékeztető otthonait fehérrecet, szódobikarbóna, oliva olaj és mosószóda segítségével változtatta Judit-tisztává.

Nem rémítem meg azzal, hogy felsorolom minden „zöld takarításkor” alkalmazott trükkömet. Ha a téma részletei után érdeklődik kérem, látogasson el a tettekmezeje.hu oldalra és ott kattintson a „zöld tisztítószer” fülre.

Most csak azt az absztrakt információt szeretném megosztani önnel, amit Sipos Kati apukájától hallottam hat éves koromban. Ő, amikor rá került a sor, hogy a környék gyerekhordáját felügyelje, saját szórakoztatására bölcsességeket kántált nekünk a városi uszoda partjáról, mialatt mi önfeledten fuldokoltunk a bokáig érő vízben. „Aki a strand vizét issza, saját vizét issza vissza!” imígyen szólt az intelem.

Minél több és erősebb vegyszerrel takarítunk és minél nagyobb mennyiségű, mérgező anyagra bomló szemetet juttatunk vissza a természetbe, annál kétségesebbé válik a termőföld és az ivóvíz tisztasága a Földön. Kegyetlenség ezt mondanom, de ha tovább folytatódik a vegyszerek uralma a bolygón, néhány éven belül a természet „2% domesztosz, 3% cillit bang, 9% műanyagvacak” feliratú paradicsomokat dob majd piacra.

Nem szükséges azonnal felhagynia a jól bevált tisztítószer alkalmazásával. Csak néha próbáljon ki egy-egy zöld javaslatot, és ha az új seprű csakugyan olyan jól seper, léptesse valamelyik régi, természetidegen kollégájának helyébe.

Megtisztíthatja a toalett levegőjét, ha: belehelyez 8 evőkanál szódobikarbónát egy tálba és egy éjszakán keresztül bent tartja a tálat a helyiségben.

Szórjon két evőkanál mosószódát és két evőkanál szódobikarbónát a tisztítani kívánt lefolyóba aztán öntse le a keveréket egy bögre forró ecettel. Ha lehetséges, hagyja hatni az anyagot néhány órán keresztül.

8

Ez hát a megoldás? Bohóckodjunk az embereknek és latolgassuk, hogy miközben összedől a világ, ők rákapnak-e a környezettudatos életre?

Abban a távoli galaxisban lévő Marson mi magyarok, magunknak soha nem füllentettünk. Pontosán tudtuk, hogy ha a bolygón élők szokásai hamarosan meg nem változnak, akkor meghalunk. Halálnak halálával, mindannyian.

De azt is tudtuk, hogy a félelem és a közelgő, elkerülhetetlen vég tudata megbénítja az embert. Ha holnap esedékes a halál, akkor ma még élünk. És ez jó hír. A megmeneküléshez egy egész nap áll rendelkezésünkre.

Igazán nagy bajban a megmenekülés megtervezéséhez hideg fejre, kreativitásra és – bármilyen furcsa - humorérzék-re van szükség. Pánikban az embernek nincs humora, ezért egy ilyen szituációban minden egyes félelemkeltésre fordított idő vagy rettegéssel töltött perc csökkenti a túlélés esélyeit. Nem akarok mást mondani, mint azt, hogy az emberek nem hajlandóak rettegni, de mindent megadnak azért, hogy jól szórakozzanak. Ha föl hagyunk az ijesztgetésükkel és olyan eszközöket találunk ki a környezettudatos élet népszerűsítésére, amelyet ők is élveznek, akkor talán megkapjuk az esélyt arra, hogy száz év múlva ne a Holdról kelljen néznünk a Föld-töltét.

9

Embervédelem

A XX. század tömegpusztító fegyvereket, világháborúkat, halálgyárat, diktatúrákat és hidegháborút szabadított az emberiségre. Amikor mindezzel megvolt, ellenőrizetlen hatású kemikáliákat, ételszínezéket, üvöltő és lakóbarát szabályozások nélkül használható munkagépeket, értelmetlen fakitermelést, szakadatlanul füstölő gyárkéményeket, a szűkségesnél százszor több élelmiszert, rövidtávon lépvéna-trombózist okozó gyógyszereket, 700 millió gépkocsit és ki ne hagyjam: finomított kristálycukrot zúdított ránk.

Tisztára egy Isten csapása volt ez a XX. század. Mire véget ért, a bolygó szinte teljesen meghalt. Ezért olvasom most szalagcímben mindenhol, hogy a bolygót meg kell mentenünk.

Nagyon nehéz elképzelni, hogy erről a rendkívül erős drogról, a túlfogyasztásról valaha leszokna az emberiség.

Lehetséges, hogy a bolygót kell megmentenünk, de ennél sokkal valószínűbb, hogy inkább az embert. Érdekes módon, ami igazán jó az embernek, az használ a bolygónak is. Ha rávesszük az embert, hogy csakis olyasmit tegyen, ami neki használ, másoknak pedig nem árt, a bolygó automatikusan megmenekül.

Nagyon nehéz elképzelni, hogy erről a rendkívül erős drogról, a túlfogyasztásról valaha leszokna az emberiség. Most mindenki azt hiszi, hogy éppen annyi mosogatószert, vizet, villamos áramot, fűtőanyagot, benzint használ, amennyire feltétlenül szüksége van és mindenki úgy gondolja, hogy ha csak egy kicsivel is kevesebb mirelit árut, kenyeret, tejet, fagyit, kávé, tortát, hamburgert, kólát, felvágottat, csirkét, disznót, marhát, csokigolyót, pizzát, szalonnát, kolbászt és gyógyszert enne meg, akkor léte kockára kerülne.

Az emberi test – nem győzöm eleget ismételni – a jelenleginél sokkal több mozgásra és sokkal kevesebb élelmiszer feldolgozására teremtett. Saját megfigyelésem, hogy ha az ember valami csoda folytán kapcsolatba kerül a boldogságának, egészségének és kényelmének fenntartásához szükséges természetes árumennyiséggel, alig veti meg lábát a természetesség mezején, máris hüledezve tekint vissza régebbi, pazarló életére.

Ez azért lehetséges, mert Feldmár András szavaival élve, az ember nem idióta, ha kínálkozik értelmes alternatíva számára, akkor hátat fordít a tényezőknél, amelyek függésben tartották és önkéntelenül elkezd élni a számára felkínált új, vonzó, mértéktartó életet. Azonban egy ilyen erős függőséggel, a túlfogyasztással az ember csakis akkor lesz hajlandó szakítani, ha az elé kínált alternatíva ígéretes, biztonságos, világszép, örömet hozó, klassz, fedettpályás sampion jövőt biztosít számára. Ennek az alternatívának kidolgozása szakmunka ugyan, de szerintem koránt sem lehetetlen feladat.

Milyen üzletet ajánljunk az emberiségnek a túlfogyasztásért cserébe? Hogyan léptessük kölcsönhatásba az embert rég nem látott természetes közegével? Ezekre a kérdésekre A Problémamegoldás haladó környezettudatos fenegyerekek című könyvemben adok majd választ ahogy a dolgaim most állnak, körülbelül 2021-ben.

A környezettudatos életet Magyarországon sokkal könnyebb népszerűvé tenni, mint a valódi jóléti államokban.

A Föld legszegényebb országaiban élnek legkörnyezettudatosabban az emberek. Ennek magyarázata rendkívül egyszerű, nincs más választásuk, nem pazarolhatnak. Az utolsó papírfecnikből is valami olyasmit kénytelenek gyártani, ami hosszú távon háztartásuk hasznára válik.

Mi nem tartozunk a végletekig elszegényedett országok közé, de a sors kifürkészhetetlen humorérzékéből egyelőre leggazdagabb honfitársainknak sem sikerült olyan vagyona szert tenniük, amely jelentősnek számítana az igazán gazdag európaiak szemében. Ezért lehet, hogy a nyugat-európai és az amerikai végletekig pazarló életvitel még nem jellemző ránk. Megfontoljuk, hogy mit vásárolunk, még hajlandóak vagyunk saját kézzel előállítani élelmiszereinket, még tudjuk, hogy a csirke nem természetből fogva panirozott dinoszaurusz alakú, még egyetértünk azzal, hogy örülség napi öt liter kólát szervezetünkbe erőltetnünk csak mert az ablaknál valaki megkérdezte, hogy kérünk e szuperszájz adagot, és még nem méltatlankodunk, ha nem mehetünk autóval a szomszédos háztömbben lakó barátaink vacsorameghívására.

Nézzük a dolog jó oldalát. Végre itt egy probléma, ami-ben nem baj, hogy le vagyunk maradva Nyugat-Európától. Még nem szoktunk rá a pazarlásra, de már elkezdünk megtanulni, hogy hogyan szabályozhatjuk tudatosan hétköznapijainkat saját egészségünk és a nem megújuló energiaforrások védelmében. Ha ez így megy tovább, mire elérjük az általunk áhított életszínvonalat, már képesek leszünk tudatosan tenni környezetünkért is. Ha úgy vesszük, remek helyzetben vagyunk. Azt hiszem, ennek ideje lenne örülni.

Vége

ISBN 978 963 06 5988 8

© Keresztesi Judit, 2008

A kiadásért felel Keresztesi Barbara,
a Keresztesi Produkciós Csoport képviselője.

A füzetet Farkas Ildikó lektorálta.

A borító Keresztesi Barbara fotójának felhasználásával készült.